

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2015

Tea Kangasniemi

TUTORTOIMINTA OSANA YHTEISÖLLISTÄ OPISKELUHUOLTOA TURUN AMMATTI-INSTITUUTISSA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tea Kangasniemi

TUTORTOIMINTA OSANA YHTEISÖLLISTÄ OPISELUHUOLTOA TURUN AMMATTI- INSTITUUTISSA

Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin kehittämishankkeena. Hankkeen lähtökohtana oli tarve kehittää tutorointia Turun ammatti-instituutissa ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden näkökulmasta käsin. Hanke oli erittäin ajankohtainen, sillä uusi Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1. elokuuta 2014 ja laissa korostetaan opiskeluhoitoa toteuttamista ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Tutoroinnin järjestäminen oppilaitoksissa vastaa tähän velvoitteeseen.

Kehittämistehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa tutorkoulutuksen Toimintaa!-päivä, sen sisältö ja materiaalit. Toisena tehtävänä oli tehdä tutorointia liittyen sähköiset hakemus- ja palauteomakkeet. Kehittämishanke toteutettiin yhteistyössä Turun ammatti-instituutin tutoroinnista vastaavan opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa.

Kehittämishankkeen alussa ideoita kartoitettiin alkukartoituskyselyllä ja ideointipalaverissa. Toimintaa!-päivän sisältöä kehitettiin kehittämispalaverien, dialogisten keskusteluiden ja kyselyiden avulla yhteistyössä tutorointia osallistuvien toimijoiden ja tutoropiskelijoiden kanssa. Toimijoiden ryhmään kuuluivat Turun ammatti-instituutin tukitoimista opiskelijatoiminnan koordinaattori ja kuraattorit sekä tukitoimien ulkopuolelta ryhmässä mukana oli oppilaitospäppi.

Kehittämishankkeen aikana tuotos laajeni ja lopullisena tuotoksena syntyi Tehkää hyvin! -kansio, jonka toteutin toimeksiantajan pyynnöstä sähköisessä muodossa. Kansion sisällön tavoitteena oli olla sisällöltään kattava, rakenteeltaan selkeästi jaoteltu sekä helposti muokattavissa ja tulostettavissa oleva. Kokosin kansioon sekä Toimintaa!-päivän materiaalit että kaikki tutorkoulutuksessa käytettävät materiaalit.

Saamani palautteen perusteella voin todeta, että kehittämishankkeeni tavoitteet saavutettiin ja tuotos on käyttäjälleen helppokäyttöinen, selkeä ja helposti muokattavissa oleva. Tuotos on siirrettävissä ja mallinnettavissa mihin tahansa oppilaitokseen, jos niin halutaan.

ASIASANAT:

kuraattori, opiskeluhoito, ryhmädynamiikka, ryhmäytyminen, tutor, tutorointi, yhteisöllisyys

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of social services | Child, youth and family work

Spring 2015 | 50 + 23

Eeva Timonen-Kallio

Tea Kangasniemi

TUTORING AS PART OF COMMUNITY STUDENT WELFARE AT TURKU VOCATIONAL INSTITUTE

The functional thesis work was carried out as a development project. The basis of the project was the need to develop tutoring activities at Turku Vocational Institute, from the perspective of the sense of grouping and community. The project was also deemed to be very timely, as the new student and undergraduate law came into force on 1 August 2014, with the law emphasizing that the implementation of student welfare was one that was primarily preventive-community student welfare, supporting the entire educational community. The organisation of tutoring activities at institutions is responsible for compliance with this obligation.

The development task was to plan and implement a tutor training Toimintaa!-day its contents and materials. A second task was to prepare tutoring related electronic application and feedback forms. The development project was carried out in cooperation with the student activities coordinator in charge of tutoring at Turku Vocational Institute.

At the start of the development project, ideas were collected through initial surveys and brainstorming meetings. The contents of the Toimintaa!-day were developed with the aid of development meetings, dialogical discussions and surveys, in cooperation with the actors and tutor students participating in the tutoring process. The group of actors consisted of the coordinator and curators of the support team for student activities at Turku Vocational Institute, as well as an external team, including the institute priest.

During the development project, the output was expanded, resulting in the creation of the Tehkää hyvin! -folder, which was implemented as an electronic document by request of the client. The objective was for the contents of the folder to be comprehensive in content, clearly structured and easily editable and printable. The folder was to be used to collect the material of the Toimintaa!-day, as well as that used in tutor training.

Based on the feedback I have received, I can state that the objectives of my development project were achieved, and that users found the output to be easy to use, clear and easily customizable. The output can be readily transferred and modelled to any other educational institution, if so desired.

KEYWORDS:

curator, student welfare, group dynamics, grouping, tutor, tutoring, community

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Tausta, tarve ja aiheen valinta	8
2.2 Kehittämistyön toimintaympäristön ja toimijoiden kuvaus	9
2.3 Kehittämistyön tavoitteet ja kehittämistehtävät	11
3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO OPPILAITOKSISSA	12
3.1 Opiskeluhoitolaki määrittää opiskeluhoitoa	12
3.2 Yhteisöllisyys opiskeluhoollossa	13
3.3 Kuraattorityö osana opiskeluhoitoa	15
4 OPISKELIJATUTOROINTI OSANA OPISKELUHUOLTOA	19
4.1 Tutortoiminta	19
4.2 Ryhmädynamiikka	21
4.3 Ryhmäyttäminen	23
5 KEHITTÄMISHANKKEEN ETENEMINEN	26
5.1 Tutortoiminta Turun ammatti-instituutissa ja hankkeen aikataulu	26
5.2 Kehittämistoiminnan ja tiedonkeruun menetelmät	30
5.3 Kehittämishankkeen vaiheet ja dokumentointi	32
6 KEHITTÄMISHANKKEEN TUOTOS	37
6.1 Tehkää hyvin! -kansion sisältö, rakenne ja muoto	37
6.2 Toimintaa!-päivän sisältö	39
6.3 Tutorkoulutuksen ja materiaalin hyödynnettävyys ja käyttömahdollisuudet	42
7 ARVIOINTI JA POHDINTA	43
7.1 Kehittämishankkeen arviointi ja saatu palaute	43
7.2 Tutorkoulutuksen hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet	45
7.3 Ammatillinen pohdinta	46
LÄHTEET	48

LIITTEET

- Liite 1. Tutorkoulutuksen runko 2015.
- Liite 2. Tutorhakemuslomake.
- Liite 3. Palautelomake kevät 2015.
- Liite 4. Palautelomake syksy 2015.
- Liite 5. Orientaatiopäivän kysely.
- Liite 6. Rastipisteiden ohjeistukset.
- Liite 7. Palautekysely Toimintaa!-päivästä.

KUVAT

Kuva 1. Tutortoiminnan vuosikello (Turun ammatti-instituutti 2015).	27
Kuva 2. Tutorkoulutuksen toteutuksen runko ja aikataulu.	37
Kuva 3. Tutorkoulutuksen sähköisen tiedoston rakenne ja sisältö.	38

TAULUKOT

Taulukko 1. Ruth Meredith Belbinin tiimiroolit ja niiden heikkoudet ja vahvuudet (Kopakkala 2011).	22
Taulukko 2. Kehittämishankkeen aikataulu.	29

1 JOHDANTO

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1. elokuuta 2014. Uudessa laissa korostetaan opiskeluhuollon toteuttamista ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287). Opiskeluhuollon tehtävät kuuluvat kaikille oppilaitoksissa työskenteleville työntekijöille ammattinimikkeeseen tai koulutukseen katsomatta. Opiskeluhuollon ja siinä toimivien työntekijöiden rooli on kasvanut lain myötä. Kouluissa oppilas- ja opiskelijatoiminnasta, tutoroinnista sekä oppilaiden ja opiskelijoiden ryhmäytttämisestä voi vastata esimerkiksi kuraattori tai opinto-ohjaaja, ellei oppilaitoksessa ole omaa opiskelijatoiminnan koordinaattoria, kuten Turun ammatti-instituutissa.

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain 30.12.2013/1287 myötä avautui sosionomi (AMK) tutkinnon suorittaneille mahdollisuus työllistyä esikoulusta ammatilliseen ja toisen asteen koulutuksen kuraattorin tehtäviin. Elokuusta 2014 alkaen kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on ollut sosionomi (AMK), sosionomi (YAMK) tai sosiaalityöntekijä (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2005/272). Sosionomit tulevat jatkossa helpommin työllistymään kuraattoreiksi myös peruskouluihin.

Toiminnallisen opinnäytetyöni toimeksiantaja on Turun ammatti-instituutti. Kehittämishankkeen työpaikkaohjaajina toimivat kuraattori Kati Länsiö ja tutortoiminnasta vastaava opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovi. Kehittämistyön kohteeksi valikoitui tutortoiminnan kehittäminen, sillä tarve muutokseen oli syntynyt niin lain, kuin muuttuneiden henkilöresurssien muutosten vuoksi. Kehittämistyön tavoitteena oli ryhmäytttämisestä ja yhteisöllisyyden korostaminen tutor-toiminnassa. Kehittämistehtävänä oli suunnitella ja tuottaa ryhmäytttämistä tukeva sisältö ja materiaali toiseen toiminnalliseen koulutuspäivään sekä sähköisten hakemus- ja palautelomakkeiden suunnittelu ja toteutus. Kehittämistyön varsinaisen tuotos eli produkti oli sähköinen kansio, joka sisältää kaiken tutorkoulutuksessa tarvittavan materiaalin. Kansio on suunniteltu koulutuksen järjestäjää

ja toimijoita palvelevaksi kokonaisuudeksi, joka on helposti muokattavissa, päivitettävissä ja tulostettavissa.

Sekä Toimintaa!-päivä että Tehkää hyvin! -kansio päivä rakentuivat yhteistyökumppaneiden ja opiskelijoiden toiveita ja ideoita kuunnellen sekä dialogisten keskusteluiden ja kehittämispalavereiden ideointien kautta. Taustatietoa keräsin kyselyiden, dialogisten keskusteluiden, kehittämispalavereiden ja palautekyselyiden avulla.

Tässä kehittämishankeraportissa esittelen ensin hankkeen lähtökohdat, toimintaympäristön ja kehittämistyön tavoitteet ja tehtävät. Taustateoria koostuu opiskeluhollosta, yhteisöllisyydestä, kuraattorityöstä, tutorinnista ja ryhmässä toimimisesta. Tietoperustan lisäksi kuvaan kehittämishankkeen etenemisen, hankkeen aikataulun sekä käyttämäni kehittämismenetelmät ja dokumentointitavat.

Lopussa kuvaan tuotoksen eli Tehkää hyvin! -kansion sekä kehittämistehtävänä olleen Toimintaa!-päivän. Loppuosassa arvioin omasta ja toimeksiantajan näkökulmasta kehittämishankkeen toteutusta, tuotosta ja hyötyä sekä reflektoin kehittämishanketta kokonaisuutena ja prosessina. Lisäksi pohdin omaa ammatillista kasvuani ja sosionomi (AMK) osaamisen merkitystä tässä hankkeessa.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tausta, tarve ja aiheen valinta

Kehittämishankkeeni oli toimeksiantajan tilaama ja se kohdistui Turun ammatti-instituutin tutorkoulutukseen. Ennen hankkeen aloittamista tapasin tutortoiminnasta vastaavan opiskelijatoiminnan koordinaattorin Satu Hovin ja hänen esimiehensä rehtori Soile Lehdon. Keskustelimme, millaisesta kehittämishankkeesta olisi hyötyä heille ja jonka tekeminen kiinnostaisi myös minua. He ehdottivat, että paneutuisin koko 16-päiväisen tutorkoulutuksen rakenteen ja sisällön kehittämiseen. Tulevien resurssimuutosten vuoksi koulutuksesta olisi karsittava päiviä pois sekä muokattava entinen markkinointia tukeva osuus ryhmäytämisen ja yhteisöllisen työn lisäämiseen. Toiveena oli, että kehittäisin tutorkoulutukseen sähköiset hakemus- ja palautelomakkeet.

Keskusteltuani opettajani Eeva Timonen-Kallion kanssa totesimme, että tässä laajuudessa työ on liian suuri. Yhteistyössä toimeksiantajan kanssa rajasimme työtä. Suunnittelen Toimintaa!-päivän sisällön ja vastaan sen toteutuksesta maaliskuussa. Lisäksi suunnittelen ja toteutan tutorkoulutukseen hakemus- ja palautelomakkeet. Tämän lisäksi osallistun yhteisöllisyyden ja ryhmäytämisen näkökulman lisäämiseen koko tutorkoulutusrungon suunnittelussa sekä osallistun aikataulun tiivistämisen suunnitteluun yhdessä opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa.

Oma mielenkiintoni aiheeseen syntyi kiinnostuksestani toiminnalliseen työtöteeseen sekä haluun työskennellä nuorten ja nuorten aikuisten parissa. Ammatillinen tavoitteeni on työllistyä tulevaisuudessa koulukuraattorin tai uraohjaajan työhön. Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287 antaa tähän nyt paremmat mahdollisuudet, kun sosionomi (AMK) koulutus soveltuu kuraattorin pätevyudeksi esikoulusta toisen asteen opintoihin asti. Sama laki ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltotyötä ennaltaehkäisevään ja yksilötyöstä yhteisöllisen työn suuntaan. Tällaiseen kehittämistoimintaan liittyvät vahvasti erilaiset toiminnalliset työmenetelmät, jotka kiinnostavat minua. Itse kehittämistyössä on piirteitä

projektityöstä, josta minulla on kokemusta niin ammattikorkeakoulusta kuin aiemmin työelämässä tehdyistä projekteista.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287 astui voimaan 1. elokuuta 2014, joten aiheeni on erittäin ajankohtainen. Uusi laki lisää kuntien velvollisuuksia erityisesti lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten ja niiden opiskelijoiden palvelujen järjestämisessä. Tutortoiminta on juuri tämän velvoitteen ytimessä.

2.2 Kehittämistyön toimintaympäristön ja toimijoiden kuvaus

Turun ammatti-instituutti perustettiin 1.8.1998. Se on Suomen suurimpia toisen asteen ammatillisia oppilaitoksia, joka tarjoaa nuorille ja aikuisille ammatillista perus- ja lisäkoulutusta sekä monipuolista koulutusta maahanmuuttajille. Aloituspaikkoja on noin 1500 vuodessa. Yhteensä siellä opiskelee yli 4000 nuorisasteen opiskelijaa ja 6000 aikuisopiskelijaa. Henkilöstöä on yhteensä noin 600. Turun ammatti-instituutti toimii seitsemässä koulutalossa Turun kaupungin alueella. Oppilaitos kuuluu Turun kaupungin sivistystoimialaan ja sitä ohjaa ja kehittää kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaosto. (Turun ammatti-instituutti 2014.)

Turun ammatti-instituutissa toteutetaan opiskeluhoitoa erilaisissa moniammatillisissa kokoonpanoissa. Opiskelijoiden hyvinvoinnista vastaa ammatti-instituutin opiskeluhyvinvointityöryhmä. Tähän ryhmään on koottu oppilaitoksessa toimivien ammattien edustajia, joita ovat opiskelijatoiminnan koordinaattori, kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, opintosihteeri, psykologi, koulutuspäällikkö ja rehtori. Heidän tehtävänä on esimerkiksi hyvinvoinnin vuosikellon raamien suunnittelu ja päivittäminen. Tämän ryhmän käsittelemät asiat viedään eteenpäin koulutalo kohtaisiin opiskeluhoitoryhmiin, jonka kokoonpanot muodostuvat koulukohtaisesti.

Opiskelijoiden tukena toimii myös Tukitiimi, joka koostuu oppilaitoksen kolmesta kuraattorista, neljästä psykologista sekä opiskelijatoiminnan koordinaattorista. Psykologit, kuraattorit ja opiskelijatoiminnan koordinaattori toimivat ohjaajina

ammatti-instituutin opiskelijoille tarkoitetuissa vertaistuki- ja vertaisryhmissä. Turun ammatti-instituutin opiskelijatoiminnan koordinaattori vastaa opiskelijakunta ja yhdistystoiminnasta, erilaisten tapahtumien ja kurssien järjestämisestä sekä tutortoiminnasta. (Turun ammatti-instituutti 2014.) Monissa kouluissa ja oppilaitoksissa tutortoiminnasta vastaa usein kuraattori.

Tutorkoulutusta on järjestetty Turun ammatti-instituutissa yli 15 vuoden ajan ja koulutus on hioutunut ”timantiksi”, opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovin sanoja lainaten. Hän kertoi, että tutorkoulutukseen hakeutuvat ovat yleisesti ottaen innostuneita ja hyvin motivoituneita opiskelijoita. Turun ammatti-instituutin tutortoiminnassa on mukana aktiivisia opiskelijoita, jotka ovat suorittaneet tutorkoulutuksen osana vapaasti valittavia opintojaan. Heidän tehtävänä on vastaanottaa uudet opiskelijat, auttaa ja opastaa heitä oppilaitokseen, opiskeluun ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa sekä osallistua ja järjestää erilaisia tapahtumia lukuvuoden aikana yhdessä opiskelijayhdistysten ja opiskelijakuntien kanssa. Tämän toiminnan tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä opiskelujen aikana. (Turun ammatti-instituutti 2014.)

Vilka & Airaksinen (2003, 38) toteavat kohderyhmän määrittämisen olevan yksi tärkeimmistä pohdittavista osa-alueista, kun tehdään opinnäytetyön aiheanalyysiä. Hankkeen kohderyhmänä olivat Turun ammatti-instituutin tutorkoulutettavat, joita hakeutuu vuosittain tutorkoulutukseen oppilaitoksen seitsemästä koulutalosta yhteensä 120–182 opiskelijaa. Syksystä 2014 tavoitteena oli valita jokaisesta koulutalosta noin kymmenen prosenttia opiskelijamäärästä, eli yhteensä 130–140 opiskelijaa. Satu Hovin mukaan tämä olisi määrä, johon tämänhetkiset henkilöstöresurssit riittäisivät.

Kehittämishankkeen pääasiallisena toimintaympäristönä toimi Turun ammatti-instituutin Lemminkäisenkadun koulutalo, jonka tiloissa koulutus suurimmilta osin järjestettiin. Koulutuksen orientaatiopäivät järjestettiin Heinänokan leirikeskuksessa. Yhteistyökumppaneita ja toimijoita olivat koulutuksessa mukana olleet oppilaitospappi Atte Airaksinen, kuraattorit Sari Jansson ja Marko Winter sekä opinnäyteohjaajani kuraattori Kati Länsiö ja opiskelijatoiminnan koor-

dinaattori Satu Hovi. Kehittämishankkeen eri vaiheisiin osallistui myös muita opiskeluhuollon toimijoita.

2.3 Kehittämistyön tavoitteet ja kehittämistehtävät

Kehittämishankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli tiivistää tutorkoulutuksen kestoa 16 päivästä 12 päivään, resurssimuutosten vuoksi. Turun ammatti-instituutin urasuunnittelijoiden vakanssit jäädytettiin tänä keväänä, joten heidän vastuullaan olleet ohjauspäivät piti poistaa. Aiemmin tutorkoulutuksessa on ollut tavoitteena tukea tutoreita heidän markkinoidessaan oman koulutusalan ammattikoulutusta yhdeksäsluokkalaisille. Näitä markkinointipäiviä oli suunniteltu uraohjaajien ohjaamana ja niitä järjestettiin syksyisin yläkouluissa. Jatkossa näitä markkinointipäiviä ei ole ja tutorkoulutukseen haluttiin löytää uusi lähestymiskulma. Tästä tarpeesta muodostui kehittämishankkeen tärkein lähtökohta ja toinen tavoite, joka oli kehittää koko tutorkoulutuksen sisältöä entisestä markkinointilähtöisestä näkökulmasta ryhmäyttämisen vahvistamiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön lisäämiseen.

Kehittämistehtävänä oli suunnitella tutorkoulutuksen toisen toimintapäivän, eli Toimintaa!-päivän sisältö, tuottaa tarvittava materiaali ja vastata päivän toteuttamisesta, sekä suunnitella ja tuottaa sähköiset hakemus- ja palautelomakkeet. Toimintaa!-päivän sisältö ja materiaali muokkautuivat koko kehittämisprosessin ajan, niin palautekyselyiden kuin erilaisten kehittämispalavereiden kautta. Viimekäden hyväksynnän materiaaleille ja sisällöille antoi opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovi, jonka kanssa tein pääosin koko kehittämishankkeen.

Kehittämishankkeen tuotos oli Tehkää hyvin! -kansio, joka sisältää kaikki tutorkoulutuksessa käytettävät materiaalit, suunnittelemani Toimintaa!-päivän sisällön materiaalit sekä hakemus- ja palautelomakkeet. Kansio toteutettiin toimeksiantajan pyynnöstä sähköisessä muodossa. Tällöin se on helppokäyttöinen, helposti muokattavissa ja tulostettavissa oleva. Tehkää hyvin! -kansio valmistui huhtikuun aikana, jolloin luovutin sen toimeksiantajalle.

3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO OPPILAITOKSISSA

3.1 Opiskeluhoitolaki määrittää opiskeluhoitoa

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1. elokuuta 2014. Uudessa laissa korostetaan opiskeluhoillon toteuttamista ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287; Mahkonen 2014, 342). Mahkonen (2014, 42) pohtii kuitenkin, ettei uuden opiskeluhoitolain painottama kaikkiin oppilaisiin ja opiskelijoihin kohdistettava ennaltaehkäisevä työ eli preventio tule poistamaan yksilösidonnaista, jälkikäteen tehtävää korjaavaa toimintaa eli repressiota. Yleisesti ottaen opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287; Mahkonen 2014, 32–33.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (4§) määritellään yhteisöllinen opiskeluhoito seuraavasti: ”Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan tässä laissa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.” (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287). Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollossa mukana olevat toimijat (Mahkonen 2014, 67).

Tutortoiminta on yksi yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamisen muoto. Osallistavalla työotteella tehdään yhteisöllistä työtä, joka on sekä ennaltaehkäisevää että opiskelijoiden hyvinvointia edistävää. Tutortoimintaan osallistuminen on osa kuraattorityötä. (Turun ammatti-instituutti 2014.) Opiskeluhoito kuuluu kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtäviin. Koulutuksen järjestäjällä ja oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja oppimisympäristö-

jen turvallisuudesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287; Aaltonen ym. 2003, 107.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain kolmannessa luvussa säädetään yksilökohtaisen oppilas- ja opiskelijahuollon toteuttamisesta. Siinä kerrotaan opiskelijan oikeudesta saada kuraattorin palveluita sekä määräajasta, joka on viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä yhteydenotosta tai kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana arkipäivänä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287.) Mahkonen (2014, 79–80) nostaa esiin, ettei oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ole kuitenkaan normitettu henkilöstömitoitukseen liittyvää kuraattori-opiskelija – suhdelukua. Näiden lukujen määrittäminen tulisi hyvin kalliiksi (vrt. päivähoiton henkilöstömitoitus).

3.2 Yhteisöllisyys opiskeluhuollossa

Yhteisöllisyys rakentuu yhteisön jäsenten välisissä myönteisissä suhteissa ja vuorovaikutustilanteissa (Haapamäki 2000, 14). Yhteisöllisyys on ihmisten tarvetta yhteenkuuluvuudesta, sen tunnustamista ja arvostamista. Ihminen kokee liittymistä ja identifioituu parhaiten johonkin sellaiseen, jonka hän kokee arvokkaana. Yhteisöllisyydessä on tärkeää toisten kuuleminen ja sitä kautta tulevien uusien voimavarojen esiin nostaminen. Yhteisöllisyyteen liittyy vahvasti luottamus, osallisuus ja yhteenkuuluvuuden tunteet. Yhteisöllisyyden tuloksena muodostuu sosiaalista pääomaa, joka puolestaan lisää hyvinvointia. Hyyppä (2002, 113) määrittelee yhteisöllisyyden vapaaehtoiseksi osallistumiseksi ja aktiiviseksi toiminnaksi kansalaisryhmissä, jotka voivat olla tarpeen, äkillisen tilanteen synnyttämiä tai virallisiin järjestelmiin liittyviä.

Yhteisöllisyys mahdollistaa ammattilaisille yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämisen, eli monialaisen yhteistyön. Parhaimmillaan yhteisöllisyys ilmenee myös kollektiivisena vastuuna lapsista. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2014.) Yhteisöllisyys tuottaa elinvoimaa niin yksilöille kuin yhteisöille. Usein yhdeksi nuorten kasvun yhteisölliseksi peruspilariksi mainitaan koulu, suvun ja kirkon ohella (Rautiainen 2005, 93). Yhteisöllisyyttä korostetaan sosiaalipedagogisessa ajat-

telussa, kuitenkin yksilöä väheksymättä. Nähdään, että yhteisöön kuuluminen vaikuttaa suoraan ihmisen identiteetin muodostumiseen ja persoonallisuuden kehittymiseen. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2014.)

On tärkeää tukea opiskelijoiden osallisuutta oman työyhteisönsä hyvinvoinnin edistämisessä ja kehittämisessä. Tiedetään, että nuoren tuleminen torjutuksi vertaisryhmässään ennustaa usein myöhempiä tunne-elämän ongelmia, käyttäytymisen ongelmia sekä riskiä koulun keskeyttämiseen (Salmivalli 2005, 57). Opiskelijoita tulee tukea kasvussaan aktiivisiksi toimijoiksi kouluyhteisössä. Hyvinvoinnin kokemisen kannalta juuri yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukset ovat tärkeitä. Opiskelijat ovat tutortoiminnan kautta mukana yhteisten hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden, kuten teemapäivien, suunnittelussa (Turun ammatti-instituutti 2014).

Sosiaalityö ja kasvatus yhdistyvät tieteenalassa, jota kutsutaan sosiaalipedagogiikaksi. Tähän on sisäänrakennettu niin yhteisöllisyys kuin vuorovaikutuskin. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 166.) Sosiaalipedagogiikan yleisenä tehtävänä on jäsentää ja toteuttaa sosiaalista kasvatusta. Tavoitteena on auttaa yksilöä kasvamaan yhteiskuntaan ja yhteiselämään muiden yksilöiden kanssa. Sosiaalipedagogiikan erityistehtävänä on tukea syrjäytyneitä ihmisiä ja heidän yhteisöjään kokonaisvaltaisesti. Tavoitteena on kasvattaa heitä ottamaan vastuuta omasta ja ympäristönsä hyvinvoinnista. Näin tehden, he oppivat löytämään keinoja, joilla he voivat kehittää omaa elämäänsä inhimillisemmäksi ja laadullisesti paremmaksi. (Kurki ym. 2006, 9.)

Yhteisön kehittäminen tapahtuu yleisimmin itsenäisessä pieniyhteisössä, jossa sen jäsenet kehittävät ja saavat aikaan omat yhteisölliset toimintatavat jäsentensä keskinäisen sisäisen vuorovaikutuksen avulla (Kaipio 1999, 30). Vuoden 2014 alussa voimaan tullessa laissa ammatillisesta koulutuksesta on määritetty koulutuksen järjestäjän velvollisuudet, opiskelijoiden oikeudet ja opiskelukunnan tehtävät. Opiskelijoiden osallisuutta tulee edistää ja huolehtia siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. (La-

ki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 1269/2013, 36§.) Opiskeluhuollon käsikirjassa (2014) todetaan, että kyseisessä laissa määriteltujen kuulemisten ja opiskelijatoimikuntatoiminnan lisäksi opiskelijoiden hyvinvointia edistetään luomalla heille edellytyksiä omaan osallisuuteen perustuvaan toimintaan, esimerkiksi tutortoiminnan, teemapäivien, kampanjoiden sekä harrastus- ja kilpailutoiminnan kautta.

3.3 Kuraattorityö osana opiskeluhoitoa

Kuraattorin työtä on tehty maailmalla yli sata vuotta ja Suomessa käytännössä 1960-luvulta lähtien (Kurki ym. 2006, 12). Varsinainen kuraattori-nimike otettiin käyttöön vuonna 1958, kun kansakouluasetus velvoitti apukoulut huolehtimaan oppilaiden jälkihuollosta. 1960-luvun lopulla psyykkinen oppilashuolto työmuotona alkoi kehittyä kasvatusneuvolan työn rinnalle. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 83–84.) Kuraattori nimikettä on aika ajoin esitetty vaihdettavaksi koulun sosiaalityöntekijäksi. Pirkko Sipilä-Lähdekorven (2004, 131) tutkimuksen ja Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian kannanoton (1.3.2004) mukaan nimikettä ei tulisi vaihtaa, sillä koulukuraattori nimikettä pidetään vakiintuneena.

Suomessa kuraattorityö on edelleen melko tutkimatonta aluetta, kun taas koulu ja oppilaita on tutkittu paljonkin, mutta lähinnä oppimistulosten osalta. Kuraattorien työn toteuttamisesta tai työn vaikuttavuudesta löytyy joitakin tutkimuksia, jotka koskevat pääosin yläkoulun koulukuraattoreiden työtä. Tuoreimman, Satu Ikosen (2014) pro gradu – tutkielman tavoitteena oli selvittää, mitä tukimuotoja kuraattorit käyttävät ja miten he kokevat antamansa tuen merkityksellisyyden. Tulosten perusteella voitiin todeta heidän käyttävän työssään monenlaisia työvälineitä niin yksilö-, ryhmä-, kuin verkostotasolla ja että tuen rakenteella on vaikutusta sen merkittävyyteen. Tutkimuksen mukaan koulukuraattorin työ täyttää sosiaalisen tuen eri muodot, eli emotionaalisen, informatiivisen, materiaalsen tuen ja arvioinnin sekä toiminnallisen ja henkisen tuen. Toteutukseen ja ollakseen merkityksellisiä nämä tukimuodot vaativat, että kuraattoreilla on mahdollisuus suunnitelmalliseen ja oikea-aikaiseen tuen antamiseen.

(Ikonen 2014, 27; 73; 76.) Tutkimuksessa mukana olleiden kuraattoreiden kokemuksen mukaan kuraattorityön onnistuminen vaatii myös muiden toimijoiden osallistumista eli yhteisöllisyyttä (Ikonen 2014, 2).

Karoliina Ikonen (2009) käsitteli pro gradu – tutkimuksessaan koulukuraattorin asiantuntijuutta kouluyhteisössä ja miten yhteistyö yhteisön sisällä toimi. Tulosten perusteella ilmeni, että opettajat ja opinto-ohjaajat arvostaisivat koulukuraattoreiden olemassa oloa kouluissa enemmän, jos he tuntisivat koulukuraattorin asiantuntijuuden ja ammattikuvan paremmin. Hänen mukaansa kuraattoreiden asiantuntijuus ja työtehtävät tulisi saattaa kaikkien tietoisuuteen ja tässä tiedottamisella on suuri merkitys.

Yhteinen käsitys kuraattorien perustehtävistä, tiedoista ja taidoista sekä niiden esiintuomisesta oli Tea Kiviluoman (2010) sosionomi (YAMK) opinnäytetyön lähestymiskulmana hänen kehittäessään perehdyttämispasta koulukuraattorin työhön Turussa. Hänen mukaansa koulu on yhteiskunnallinen toimintaympäristö, joka tuottaa tarvittavia asenteita, tietoja ja taitoja. Tämä asettaa koulukuraattorin työlle vaatimuksia, jotka kuraattorin on huomioitava työskennellessään useissa kouluissa ja niiden erilaisissa toimintakulttuureissa. (Kiviluoma 2010, 2.)

Kattavimpana ja parhaiten yleistettävissä olevana tutkimuksena pidin Pirkko Sipilä-Lähdekorven tutkimusta siitä, mitä koulukuraattorin työ on suomalaisessa yhteiskunnassa peruskoulun yläluokilla ja miten kuraattori tehtäväänsä toteuttaa. Hän pohtii kuraattorin työn eroavan ammattioppilaitoksissa yläkouluun verrattuna lähinnä niin, että esiin nousevat myös työsuojelulliset ja sosiaaliturvasiat. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 16; 67.)

Sosiaalipedagogiikka käsitetään kasvatus- ja yhteiskuntatieteiden välimaastoon sijoittuvaksi. Kuraattori toimii käyttäytymistieteiden ja sosiaalitieteiden välimaastossa ja työssä yhdistyvät sekä sosiaalinen että pedagoginen näkökulma. Kuraattori työskentelee kasvatusyhteisössä, joissa hänen tehtävänä on täydentää koulun perustehtävää ja tukea koulunkäynnin suorittamista. Kuraattorit tarvitsevat sosiaalialan osaamista, tietoa ja taitoa pystyäkseen hoitamaan tätä tehtävää. (Kurki ym. 2006, 11.) Kuraattorit tekevät työtään aina omalla persoo-

nallaan, eikä kuraattorin työhön valmistavaa koulutusta ole. Kuraattorin tehtävissä toimii hyvin erilaisilla koulutustaustoilla olevia henkilöitä, mutta kuitenkin kuraattori on se, joka vastaa sosiaalityön ja sosiaalialan asiantuntemuksesta kouluyhteisössä (Kiviluoma 2010, 5; 27).

Kuraattorin tehtävänä on tuoda esiin sosiaalityön näkökulmaa ja näin vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja kouluviihtyvyyden lisäämiseen. (Aaltonen ym. 2003, 233–234.) Kuraattorin asiakastyötä säätelee koululainsäädännön ohella muun muassa lastensuojelulaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolaki (Mahkonen 2014, 91). Oppilas tai opiskelija on kuraattorityön keskiössä ja työ saattaa olla hyvin verkostoitunutta. Kuraattorin tehtävänä on tukea oppilaan tai opiskelijan kasvua koulun tavoitteiden mukaisesti, mutta kuitenkin sosiaalialan koulutuksella, menetelmillä ja etiikalla. Kuraattori noudattaa työssään sosiaalityön eettisiä sääntöjä ja ammattieettisiä periaatteita (Talentia 2012).

Kuraattori on oppilaitoksessaan osa moniammatillista yhteisöä. Pirkko Sipilä-Lähdekorven (2004, 37) mukaan moniammatillisuuden yhteydessä puhutaan myös moniammattisuudesta, monialaisuudesta, moniongelmaisesta asiantuntijuudesta ja verkostotyöstä. Outi Linnossuo (1996, 73) toteaa artikkelissaan, että moniammatillisuus tulisi nähdä uudenaikaisena ammattitaitona, johon tarvitaan yhteisiä kehitymis- ja oppimisprosesseja, joissa oma ammattitaito tuodaan yhteiseen pöytään. Kurjen (2006, 48–49) mukaan yksi tapa, jolla kuraattori voi lisätä koulun yhteisöllisyyttä, on työskennellä monenlaisten ryhmätasojen kanssa. Esimerkeiksi tästä hän nostaa luokan sisäisen ilmapiirin ja koko koulun ”ilmaston” seuraamisen. Nivala (2006, 128) listaa yhteisölliseen ulottuvuuteen liittyviä kuraattorin tehtäviä seuraavasti; koulukiusaamisen ja päihteidenkäytön ennaltaehkäisy sekä tukioppilastoiminnan kehittäminen.

Kuraattorin tehtävänä on ohjata opiskelija tarvittaessa tuen ja hoidon piiriin, konsultoida koulun henkilöstöä, opettajia sekä muita yhteistyökumppaneita. Kuraattorintyöhön kuuluva konsultaatio on usein kahdensuuntaista. Esimerkkinä kuraattori-psykologi tai opettaja-kuraattori – konsultaatiot. Konsultoinnilla tarkoi-

tetaan eri asiantuntijoiden mielipiteiden ja ajatusten hyödyntämistä asian ratkaisemisessa (Aaltonen ym. 2003, 446).

Erikseen kutsuttavat oppilashuoltoryhmäkokoukset sekä yhteistyö opiskelijan huoltajien ja muun verkoston kanssa ovat luonnollisesti osa kuraattorin työtä. (Turun opetustoimi 2013.) Verkostot muodostuvat yksilöllisesti, kunkin opiskelijan tarpeen mukaan. Yhteistyötä voidaan tarvittaessa tehdä muun muassa lastensuojelun, perheneuvolan ja terveydenhuollon kanssa (Helsingin kaupunki 2014). Toisinaan nuori tarvitsee ”kädestä taluttajaa” saattamaan häntä oikean asiantuntijan luo (Aaltonen ym. 2003, 377).

Sipilä-Lähdekorven (2006, 21) mukaan kuraattorit käyttävät työajastaan eniten aikaa yksilötyöhön, vaikka tavoitteena on tehdä mahdollisimman paljon ennaltaehkäisevää työtä. Turun ammatti-instituutin kuraattori Kati Länsiö (10.2.2015) kertoi keskusteluissamme kuraattorityön olevan pääasiassa ongelmakeskeistä, opiskelijakohtaista ja korjaavaa. Hän pohti tämän johtuvan osin siitä, että toisen asteen kuraattoreita työllistävät opiskelijoiden koulunkäynnin esteet, esimerkiksi luvattomat poissaolot, häiriökäyttäytyminen, mielenterveysongelmat, kiusaaminen, motivaation puute, huono taloudellinen tilanne ja päihteiden käyttö.

4 OPISKELIJATUTOROINTI OSANA OPISKELUHUOLTOA

4.1 Tutortoiminta

Tutortoiminnan tavoitteena on lisätä ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia, luoda oppilaitokseen hyvää yhteishenkeä sekä vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta yhteisön jäsenenä. (Tutortoiminnan opas 2015, 12). Keskustelussamme (23.1.2015) Turun ammatti-instituutin opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovi korosti tutoroinnin olevan yhteisöllisyyttä lisäävää ja osa yhteisöllistä opiskeluhuollon toteuttamista.

Tutortoiminta on vertaistukea, jolla edistetään opiskelijoiden hyvää yhteishenkeä ja hyvinvointia. Opiskelijatutorit opastavat, neuvovat ja auttavat uusia opiskelijoita tutustumaan oppilaitokseen, opiskeluun, toisiinsa sekä vanhempiin opiskelijoihin. (Tutortoiminnan opas 2015, 6). Tutoreiden tärkeimpiä tehtäviä on toimia vertaistukena opiskelun aikana. Tutorit järjestävät myös sosiaalisia tapahtumia, jotta uudet opiskelijat tutustuisivat paremmin toisiinsa ja saisivat positiivisia osallisuuden kokemuksia. (Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta 2013, 6-7.)

Opiskelijatutor ei ole ohjattavansa yläpuolelle asetettava auktoriteetti, vaan hänen roolinsa on jakaa kokemusta, osaamista ja tietoutta nuoremmille opiskelijoille (Härkönen 2003a, 8). Tutorit saavat tutoroinnista runsaasti hyviä oppimiskokemuksia ja taitoja niin omaa opiskeluaan kuin elämäänsä varten. Härkönen (2003a, 10) listaa muun muassa seuraavia hyötyjä: tiimityötaidot ja yhteistyökyky kehittyvät, vastuunotto- ja vastuunkantokyvyt kasvavat, esiintymistaito vahvistuu ja kokemus ongelmien ratkaisukyvystä kehittyy. Erittäin hyödyllinen on myös tutoroinnista saatava erillinen todistus, jolla on painoarvoa, kun vastavalmistuneet nuoret kisaavat työpaikoista työmaailmassa, eikä varsinaista työkokemusta ole vielä kertynyt.

Uuden opiskelijan näkökulmasta hyötyjä ovat tutustuminen toisiin opiskelijoihin, uuteen elämäntilanteeseen sitoutumisen vahvistuminen, ammatti-identiteetin hahmottuminen jo opintojen alussa sekä sopeutuminen uuteen oppimisympäristöön helpottuu. Opiskelijatutorin tukena ja ohjaajana voi joissakin oppilaitoksissa toimia opettajatutor (Härkönen 2003b, 9-10). Turun ammatti-instituutissa tutorien tukena ovat opiskelutoiminnan koordinaattori sekä koko oppilaitoksen tukitiimi (Turun ammatti-instituutti 2014).

Oppilaitoksen näkökulmasta opiskelijatutoreista on paljon hyötyä. He auttavat markkinoimaan oppilaitosta ja opiskelualoja tuleville opiskelijoille suunnatuissa erilaisissa tilaisuuksissa, toimivat opettajien tukena arjen tilanteissa, suunnittelevat ja ohjaavat erilaisia toimintoja. Lisäksi opiskelijatutorit edistävät turvallisen ryhmän syntymistä, joka on perusta oppimiselle. (Tutortoiminnan opas 2015, 6.)

Tutortoiminnan vaikuttavuutta on tutkittu muun muassa kyselytutkimuksessa, jonka kohderyhmänä olivat oppilaitosten tutortoiminnasta vastaavat henkilöt. Kysely toteutettiin osana Yhtenäisyyttä tutortoimintaan – hanketta. Hankkeen päämääränä oli vahvistaa tutortoimintaa ja sen ohjausta ammatillisissa oppilaitoksissa. (Ågren 2014, 4.) Tutkimuksen perusteella todettiin, että tutortoiminnan vahvuuksia ovat yhteisöllisyyden lisääminen, osallisuuden lisääminen, oppilaitoksen hyvän ilmapiirin ja hyvinvoivan oppimisympäristön rakentaminen, vertaistuki sekä nuorten oma kasvu. Vastausten perusteella ryhmätoiminta ja yhteishengen luominen parantavat yhteisöllisyyttä, joka taas vähentää kiusaamista ja luo positiivista ilmapiiriä. (Ågren 2014, 13–14.)

Vertaisryhmästä tai vertaissuhteista puhuttaessa ajatellaan, että lapsuudessa ne ovat myönteisiä ja nuoruudessa ne ikään kuin kääntyisivät kielteiseksi vaikutuksiksi. Vertaisten vaikutus vaihtelee, nuoruudessa niiden vaikutukset voivat olla niin myönteisiä kuin kielteisiäkin. Nuoret itse valitsevat ja toisaalta myös valikoituvat, toisten samankaltaisten seuraan. Tällöin voidaan ajatella, että ryhmäpaine vaikuttaisi nuoren käyttäytymiseen, mutta usein nuori itse kokee kaverien mielipiteet tärkeiksi, arvostaa niitä ja haluavat toimia kuten he. Ryhmäpaine voi siis olla myös myönteistä, esimerkiksi painetta pärjätä koulussa tai painetta olla tupakoimatta. (Salmivalli 2005, 137, 157.) Kiilakosken (2012, 55)

mukaan ryhmäsuhteiden tukeminen ja nuorten sosiaalisen toiminnan ohjaaminen luovat sosiaalisesti turvallisempaa ilmapiiriä. Tutortoiminnan yhtenä tärkeänä tehtävänä voi tämän vuoksi nähdä juuri ryhmäyttämisen.

4.2 Ryhmädynamiikka

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan ryhmän sisäisiä voimia, jotka vaikuttavat jokaiseen kokijaan omalla tavallaan. Tällä tarkoitetaan, että jokainen ryhmä toimii tavalla, jota ei voi päätellä yksittäisten ryhmänjäsenten käytöksestä. Ryhmän dynamiikka syntyy jäsenten keskinäisistä jännitteistä, kiinnostuksista ja tunteista sekä jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja kommunikaatiosta. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 27; Kopakkala 2011, 37.) Ryhmätoimintaan sisältyy ryhmälle ominaisia piirteitä ja dynamiikkaa, ja näiden tunnistaminen ja ymmärtäminen edistävät jäsenten toimintaa ryhmässä (Kaukkila & Lehtonen 2007, 5).

Amerikkalainen psykologi Ruth Meredith Belbin on tehnyt ehkä tunnetuimman luettelon erilaisista tiimirooleista. Belbinin tiimiroolit ovat; keksijä, tiedustelija, tekijä, takoja, viimeistelijä, arvioija, diplomaatti ja kokoaja. Hänen mukaan ryhmän jäsen toteuttaa yhtä tai kahta roolia ja ne määräytyvät hänen ominaisuuksiensa ja tiimin tarpeiden perusteella. Ihannetilanteessa ryhmässä olisi nämä kaikki roolit edustettuna. Niemistön (2004, 85) mukaan roolit ovat välttämättömiä, jotta ryhmä voi toimia. Jos ryhmästä lähtee yksi jäsen, voi ryhmän roolirakenne muuttua ja tehtävät saattavat jakautua uudelleen.

Alla olevaan taulukkoon 1 olen koonnut erilaisten roolien vahvuudet ja heikkoudet Kopakkalan (2011, 109–110) tulkinnan mukaan. Näiden roolien ja niiden merkityksen tunnistaminen ja hyväksyminen auttavat opiskelijatutoreita toimimaan ryhmänohjaajina sekä ryhmän jäseninä.

Taulukko 1. Ruth Meredith Belbinin tiimiroolit ja niiden heikkoudet ja vahvuudet (Kopakkala 2011).

Tiimirooli	Vahvuudet	Heikkoudet
Keksijä	Mietiskelevä nero, älykäs	Epäkäytännöllinen
Tiedustelija	Uuden etsijä, kokeilija, utelias, neuvottelukykyinen	Ailahtelevainen
Tekijä	Organisoija, ahkera, käytännöllinen toteuttaja	Perinteissä pitäytyvä
Takoja	Vauhdittaja, esteiden raivaaja, voimakastahtoinen, dynaaminen	Kärsimätön, kireä
Viimeistelijä	Yksityiskohtien varmistaja, sitkeä, tunnollinen	Turhantarkka
Arvioija	Ongelmien analyysoija, kriittinen, puolueeton	Varovainen
Diplomaatti	Sovittelija, hyvän ilmapiirin luoja, herkkä, sosiaalinen	Päättämätön
Kokoaja	Kokoaja, resurssien valvoja, itsevarma, rauhallinen	Ei kovinkaan luova

Toimiakseen ryhmä tarvitsee johtajan, joka ottaa kokonaisvastuun välttämättömistä tehtävistä, joista ryhmän olemassaolo muodostuu. Ohjaajan tärkeimpiä tehtäviä on suunnan näyttäminen, päätösten tekeminen ja visioiden luonti. Ohjaajan tulee myös huolehtia työnjaosta, organisoinnista, resursseista, antaa palautetta sekä välittää ryhmän toiminnan kannalta riittävästi tietoa. (Kopakkala 2011, 88.)

Ryhmän ohjaajalla on suuri rooli myös ryhmäyttämisessä. Hän voi käyttää apunaan erilaisia toiminnallisia menetelmiä ja harjoitteita. Toiminnallisia harjoitteita käytettäessä on muistettava, että ohjaajan tulee itse olla kokeillut kyseistä harjoitetta, ennen kuin ohjaa sitä muille. Ohjaajan on hyvä olla mukana ryhmänsä kanssa harjoitteissa ja heittäytyä tilanteisiin rajat asettavana aikuisena. (Hiisijärvi ym. 2015.)

4.3 Ryhmäyttäminen

Ryhmäyttämällä tarkoitetaan ryhmän kehitysprosessiin vaikuttamista siten, että se tuottaisi myönteisen tuloksen ennalta suunnitelluissa olosuhteissa (Lähteenmäki 2007, 27). Ryhmäyttäminen on prosessi, jossa olennaista on ryhmän jäsenten keskinäinen tunteminen, luottamus, vuorovaikutus ja yhdessä viihtyminen. Ryhmäyttämisen tavoitteena on tutustuttaa ryhmän jäsenet toisiinsa niin, että he tuntevat olonsa ryhmässä mukavaksi ja turvalliseksi. Ryhmäytyminen alkaa silloin, kun ryhmän jäsenet oppivat tuntemaan toisensa. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan prosessi etenee luottamuksellisen ilmapiirin kautta todelliseen yhteistoiminnan aikaansaamiseen. (MAST 2015, 4.)

Ryhmäyttäminen vaatii hyvää suunnittelua, sopimista ja töiden jakamista yhteistoimijoiden kesken (Tutortoiminnan opas 2015, 13). Ryhmäytymisprosessia voidaan kuvata myös ryhmän hitsautumisena yhteen, toimivaksi kokonaisuudeksi, joka tukee sen jokaista yksilöä. Ryhmäytymistä tarvitaan, jotta ryhmän toiminta olisi sujuvaa ja se voisi saavuttaa tavoitteensa. (Hiisijärvi ym. 2015.)

Ryhmäytyminen tapahtuu usein ryhmän kehitysvaiheiden kautta (Hiisijärvi ym. 2015). Bruce Tuckman (1965) jakoi ryhmän kehitysvaiheet viiteen vaiheeseen, jotka ovat ryhmän muodostumisvaihe, kuohuntavaihe, vakiintumisenvaihe, kypsän toiminnan vaihe ja ryhmän lopettamisen vaihe. Vaiheet kulkevat usein limitäin ja niiden eteneminen on epäloogista. Jotkut ryhmät käyvät läpi kaikki vaiheet, osa taas palaa takaisin kertaamaan jo ohitetun vaiheen (Pennington 2005, 72). Ryhmän kehitysvaiheet kulkevat mukana läpi tutorkoulutuksen. Koulutuksen ohjaajan sekä opiskelijatutorin on tärkeää ymmärtää ryhmän kehitysvaiheita sekä ryhmänohjaajan rooli niiden eri vaiheissa.

Ryhmän muodostumisvaiheessa (*Forming*) korostuvat etenkin epävarmuus, varautuneisuus, pinnallinen kommunikaatio sekä selkiytymättömät roolit ja normit. (Härkönen 2003, 34.) Etsitään kanssakäymisen muotoja ja ryhmän sääntöjä eli ryhmänormeja. Ryhmän jäsenet pyrkivät löytämään oman paikkansa suhteessa muihin ja heidän omat tunteensa askarruttavat enemmän, kuin ryhmän

ongelmat. Kaikki yhteiset asiat ovat vielä ratkaisematta. (Öystilä 2002, 93–94; Kopakkala 2011, 49; Kaukkila & Lehtonen 2007, 24.)

Ryhmän jäsenet ovat riippuvaisia ohjaajastaan, jonka odottavat ratkaisevan kaikki tilanteet. Tämä on ohjaajalle haastavaa, sillä hän itsekin on tuntemattoman tilanteen edessä. (Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä 2010, 15; Kopakkala 2011, 49.) Ohjaajan on huolehdittava ryhmän lämmittelystä, virittämisestä ja ryhmäytymisestä ja näin tutustuttaa ryhmän jäsenet toisiinsa ja luoda turvallinen ympäristö ryhmän toiminnalle. (Öystilä 2002, 95). Ohjaajan käyttämän viestintätavan merkitys on suuri. Viestintä jakautuu sanalliseen ja sanattomaan viestintään. Mehrabian (1972) mukaan sanallisen viestinnän osuus on seitsemän prosenttia ja sanattoman osuus 93 prosenttia. Mikäli nämä ovat ristiriidassa keskenään, kuuntelijat uskovat sanattomaan viestintään enemmän.

Kuohuntavaiheessa (*Storming*) alun koettu ryhmähenki katoaa ja jäsenet haluavat erottua ryhmässä. Esiintyy vastustamista, tyytymättömyyttä ja pettymystä sekä ryhmää että ohjaajaa vastaan. Ryhmän jäsenet hallitsevat ristiriitatilanteita erilaisin keinoin, esimerkiksi kilpailemalla, mukautumalla, välttelemällä, pyrkimällä kompromisseihin tai tavoittelemalla yhteistyötä. Konfliktit antavat ryhmälle tilaisuuden selvittää ryhmän yhteiset arvot ja tavoitteet, mikä taas lisää ryhmän pysyvyyttä. (Öystilä 2002, 97–98; Kaukkila & Lehtonen 2007, 25, 77–78; Kopakkala 2011, 49–50.) Kuohuntavaiheessa ryhmän ohjaajan on hallittava ja ratkaistava ristiriidat yhdessä ryhmän jäsenten kanssa sekä sovittava kuinka ryhmä organisoidaan sille annetun tehtävän suorittamiseksi Pennington 2005, 73).

Ryhmän vakiintumisen vaiheessa (*Norming*) jäsenet hyväksyvät toistensa erilaisuuden ja roolit. Avoimen vuorovaikutuksen kautta syntyy yhteenkuuluvuuden tunne, ryhmähenki. Konfliktitilanteita vältetään ja pyritään yhteistoimintaan selkiytyneiden pelisääntöjen ja toiminnalle syntyneiden normien avulla. (Kopakkala 2011, 50.) Ryhmän jäsenet luovat itselleen puolustusmekanismeja, eli itselleen sopivia viestintätylejää, joilla he voivat vaikuttaa niin ryhmän toimintaan omien tavoitteiden näkökulmasta, kuin suojautua sosiaalisia tilanteita vastaan (Öystilä 2002, 103; Kopakkala 2011, 50). Ryhmän jäsenet kunnioittavat toisiaan ja ryhmän kesken vallitsee yhteisymmärrys (Kaukkila & Lehtonen 2007, 26). Ohjaajan

rooli muuttuu ”johtajasta” ”yhdeksi meistä”. Ohjaajan rooliin kuuluu tukea ryhmän jäsenien eri ominaisuuksia ja tuoda niitä esille. Ohjaaja voi keskittyä perustehtäväänsä, eli rohkaisemaan ryhmän jäseniä pohtimaan ja jäsentämään ryhmästä nousevia johtopäätöksiä. (Öystilä 2002, 103.)

Kypsän toiminnan vaiheessa (*Performing*) roolien ja vallan jako on selvä ja ryhmä voi keskittyä siihen toimintaan, minkä vuoksi se on olemassa. Tehtäväkeskeisyys lisääntyy huomattavasti. Ryhmästä on tullut yhtenäinen ja sen sisäisestä vuorovaikutuksesta on tullut ongelmanratkaisun väline (Öystilä 2002, 103–104). Ryhmästä on tullut tuottava, tehokas, luova ja resursseja tarkoituksenmukaisesti hyödyntävä. Roolit ovat joustavia ja ne tähtäävät ryhmän suoriutuvuuden lisäämiseen. Ryhmän jäsenten erilaisuus ja erilainen osaaminen käytetään ryhmän hyväksi. (Kopakkala 2011, 50–51.) Tässä vaiheessa ohjaajan rooli on helpoin, sillä ryhmä toimii tavoitteellisesti. Ohjaajan oma toiminta on vakiintunutta ja hän antaa tilaa ryhmän jäsenille samalla, kun ohjaa ryhmää työryhmänä työskentelyssä. Yksi ohjaajan tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia, että ryhmän jokainen jäsen saa äänensä kuuluville, ja ettei keskustelu karkaa väärille urille, vaan vie koko ajan kohti tavoitetta. (Öystilä 2002, 104–105.)

Ryhmän lopettamisen vaiheessa (*Adjourning*) ryhmän jäsenten tunteet ovat voimakkaita ja vahvasti esillä. Tunteet vaihtelevat haikeudesta, helpotukseen ja ahdistuksesta jopa masennukseen. Ryhmän lopettaessa jotkut selvittämättömät asiat saattavat nousta esiin ja ne on ratkaistava ennen ryhmän viimeistä tapaamista. (Kopakkala 2011, 51; Öystilä 2002, 105.) Ohjaajan rooli on antaa ryhmän jäsenille mahdollisuus käsitellä keskeneräiset asiat, ja näin huolehtia siitä, että ryhmän toiminta saa selkeän päätöksen. Lopettamisvaiheessa ohjaajan tulee esitellä mahdolliset jatkotoimet ja niihin liittyvä informaatio. Ryhmässä tulisi suorittaa sekä itsearviointi että päätösarviointi. (Öystilä 2002, 105–106.)

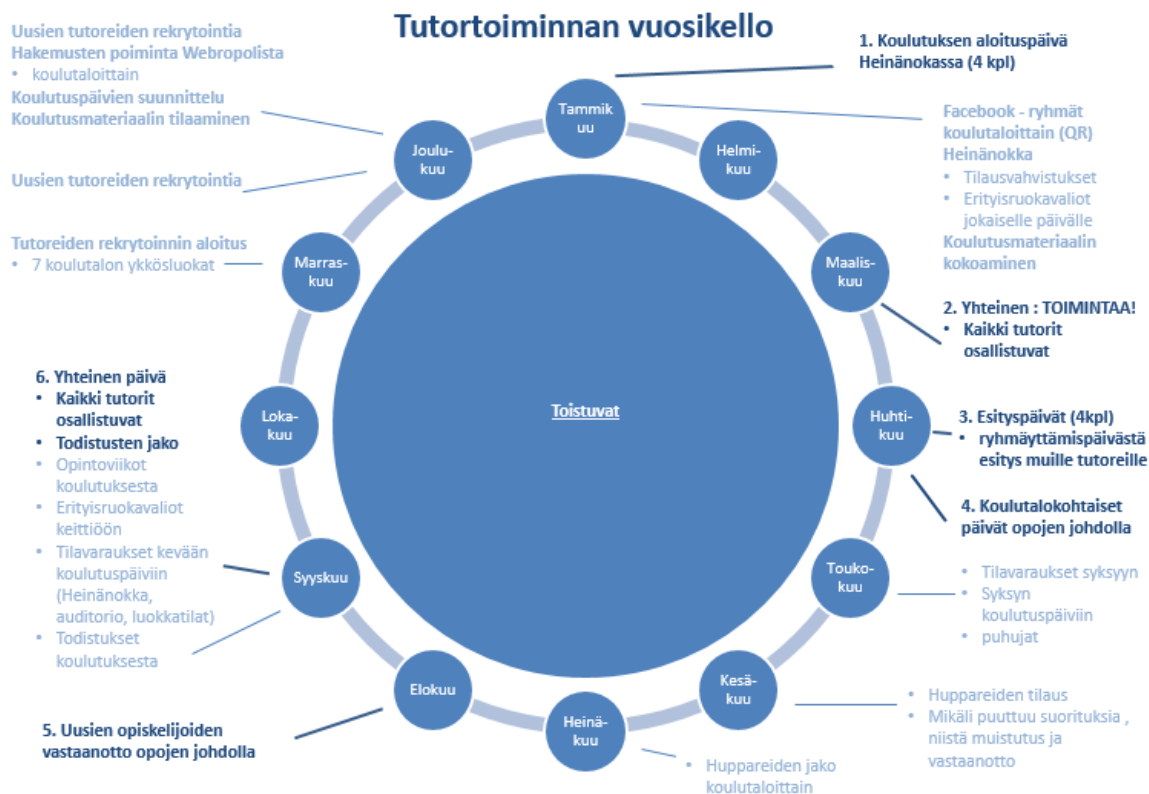
5 KEHITTÄMISHANKKEEN ETENEMINEN

5.1 Tutortoiminta Turun ammatti-instituutissa ja hankkeen aikataulu

Tutorkoulutuksella on vahvat perinteet ja hyvä maine Turun ammatti-instituutissa. Tutortoimintaa on järjestetty yli 15 vuotta. Tutorkoulutus on osa opintosuunnitelman vapaasti valittavia opintoja. Tutorkoulutuksesta opiskelija saa yhden opintoviikon. Lisäksi hänellä on mahdollisuus ansaita yhdestä kahden opintoviikkoa osallistumalla erilaisiin toimintoihin oppilaitoksessaan.

Tutorkoulutuksen tavoitteena on yhteisöllisyyden lisääminen ja ryhmäytämisen tärkeyden korostaminen sekä ryhmäytämisen välineiden ja keinojen antaminen koulutettaville. Tavoitteena on myös tukea heitä esiintymistaidon kehittämisessä sekä antaa heille valmiuksia vastaanottaa ja ohjata uusia opiskelijoita. Opiskelijatutorit edustavat ja esittelevät omaa alaansa, oppilaitostaan ja ammatillista koulutusta erilaisissa nuorille suunnatuissa tilaisuuksissa. He osallistuvat erilaisien tapahtumien suunnitteluun ja järjestelyyn. He toimivat yhteisöllisyyden tukijoina, osallisuuden aktivoijina ja kiusaamisen ehkäisijöinä.

Alla oleva kuva (kuva 1) havainnollistaa tutortoiminnan jakautumisen ympäri vuoden. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita rekrytoidaan tutorkoulutukseen marraskuun ja joulukuun aikana. Tammikuussa alkaa tutorkoulutus, joka päättyy saman vuoden syyskuussa. Tutorkoulutus työllistää opiskelijatoiminnan koordinaattoria ympäri vuoden ja hänen työajastaan tähän kuluu reilu kolmasosa. Hänen vastuullaan on koulutuksen aikataulutus, järjestelyt ja toteuttaminen. Koulutuksen toteuttamiseen ja ohjaustilanteisiin osallistuu muitakin opiskeluhuoltoa toteuttavia toimijoita, kuten kuraattorit, oppilaitospappi, psykologit, opinto-ohjaajat ja ryhmänohjaajat.

Kuva 1. Tutortoiminnan vuosikello (Turun ammatti-instituutti 2015).

Tulevat tutoropiskelijat saavat tutoroitavia opiskelijoita jo ennen koulutuksen päättymistä. He ottavat vastaan uusia opiskelijoita opinto-ohjaajien ohjauksessa. Pääasiassa opiskelijatutorit toimivat uusien opiskelijoiden apuna ensimmäisinä koulupäivinä tutustuttaen heidät oppilaitokseen ja sen käytäntöihin sekä auttavat uutta ryhmää ryhmäytymään. Toisen ja kolmannen vuoden opiskelijatutorit ovat mukana rakentamassa oppilaitoksen yhteisöllisyyttä sekä luomassa omalta osaltaan turvallista opiskeluympäristöä ja opiskeluhyvinvointia. He vastaanottavat vieraita ja ohjaavat tutustumiskierroksia oppilaitoksessa sekä toimivat toimitsijoina erilaisissa tapahtumissa, muun muassa TAIstep – ammatinvalintamessuilla ja avointen ovien päivillä. Pohdimme opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa kehittämishankkeen aikana, millaisia uusia mahdollisuuksia opiskelijatutoreiden hyödyntämiseen olisi heidän opintojensa aikana.

Kehittämishankkeen aikataulu

Kehittämishankkeen ajoittui syyskuun 2014 ja toukokuun 2015 välille. Kehittämishanke jakautui neljään eri vaiheeseen: ideointiin, suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin ja päättämiseen. Hankkeen ideointivaihe alkoi syyskuussa 2014, jolloin kävin alustavat keskustelut opinnäytetyön tilaajan eli Turun ammatti-instituutin edustajien kanssa. Syyskuun aikana kehittämishankkeen suuntaviivat muovautuivat ja lokakuussa keräsin ensimmäiset palautteet ja kehittämisideat koulutuksensa päättäviltä tutorkoulutettavilta. Lokakuun ideaseminaarissa esittelin ohjaavalle opettajalleni opinnäytetyöni idean, jonka hyväksynnän jälkeen kirjoitin suunnitelman, joka hyväksyttiin marraskuussa pidetyssä suunnitelmaseminaarissa. Marraskuun ja joulukuun aikana luin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja kirjoitin teoriapohjaa.

Suuntaavien opintojen harjoitteluni aloitin Turun ammatti-instituutissa tammikuussa, jolloin alkoivat myös kehittämishankkeen suunnittelu- ja toteuttamisvaiheet yhteistyössä ohjaajani kanssa. Tammikuussa päivitin orientaatiopäivien materiaalia sekä tein alkukartoituskyselyn, josta sain suuntaa koulutuksen sisällön kehittämiseen. Tammi- ja helmikuu kuluivat pääosin Toimintaa!-päivää suunnitellessa, sen materiaalin tuottamisessa ja päivän järjestelyiden hoitamisessa. Maaliskuussa toteutin kehittämistehtävänäni olleen Toimintaa!-päivän. Huhtikuun aikana keräsin kaiken tutortoimintaan liittyvän materiaalin sähköiseen muotoon. Näistä materiaaleista muodostui kehittämishankkeen tuotos eli Tehkää hyvin! -kansio, jonka luovutin huhtikuussa toimeksiantajalle.

Viimeisenä vaiheena oli arviointi- ja päättämisvaihe, jossa arvioin kehittämishanketta. Tässä prosessissa mukana oli opiskelijatoiminnan koordinaattori, jolta sain palautetta Toimintaa!-päivästä, koko kehittämishankkeen onnistumisesta, omasta toiminnastani prosessin aikana sekä tuotoksesta.

Alla olevaan taulukkoon (taulukko 2) olen kuvannut kehittämishankkeen prosessin ajankohdat, toiminnot, osallistujat, kehittämisen tai tiedonkeruun menetelmät ja dokumentointitavat. Luettavuuden parantamiseksi olen lyhentänyt tässä taulukossa opiskelijatoiminnan koordinaattorin nimikkeen muotoon opko.

Taulukko 2. Kehittämishankkeen aikataulu.

Aika	Aihe	Osallistujat	Tiedonkeruu/ Menetelmä	Dokumentointi / Tuotettu materiaali
Ideointivaihe				
9/2014	Opinnäytetyön ideointi	opiskelija, opko, rehtori	Ideapalaveri	Muistio Muistiinpanot
10/2014	Palaute- ja ideakysely	koulutuksen päättäneet tutoropiskelijat, toimijat	Postit laput Sähköposti	Muistiinpanot
	Kehittämishankkeen rajaa- minen, toimeksiantosopimus	opiskelija, opko, ku- raattori	Keskustelu	Muistiinpanot
	Palautteen käsittely ja yh- teenveto	opiskelija, opko	Kuvallinen tekniikka Keskustelu	Muistio
12/2014	Tutorkoulutuksen aikataulu- tus ja rakenteen muutos keskustelu	opiskelija, opko, ku- raattori	Palaveri	Muistio Muistiinpanot
Suunnitteluvaihe				
1/2015	Kehittämishankkeen tavoit- teiden asettaminen	opiskelija, opko,	Palaveri	Muistio Muistiinpanot
	Kyselyn suunnittelu orienta- tiopäivään, keskustelu	opiskelija, opko	Keskustelu Mind Map – tekniikka	Muistiinpanot
	Orientaatiopäivän materiaa- lin viimeistely, päivän kulun suunnittelu	opiskelija, opko	Suunnittelupalaveri	Muistio Muistiinpanot
2/2015	Toimintaa!-päivän suunnit- telu ja ideointia	opiskelija, opko	Suunnittelupalaveri Mind Map – tekniikka	Muistiinpanot
	Toimintaa! -päivän materiaa- lin suunnittelu ja keräämi- nen, kysely työryhmälle	opiskelija	Yksilötyöskentely	Muistio Kysely/sähköposti
	Sähköisten hakemus- ja palautelomakkeiden suunnit- telu	opiskelija, opko	Mind Map – tekniikka	Muistiinpanot
Toteutusvaihe				
26.1. ja 5.2.2015	Tutorkoulutuksen orienta- tiopäiviin osallistuminen,	opiskelija, opko, oppi- laitospappi, kuraattori	Toiminnan ohjaus Kysely	Muistiinpanot Valokuvat Kyselylomakkeet
2/2015	Kysely Toimintaa!-päivän sisällöstä	opiskelija, kuraattorit, oppilaitospappi	Sähköposti kysely	Muistiinpanot
	Sähköisen palautekysely ja sähköinen hakemuslomake, testaus	opiskelija, testausryh- mä: Taika ry hallitus	Webropol-ohjelma	Sähköinen kyselylo- make, hakemusloma- ke, QR koodi
	Orientaatiopäivän kyselyn analysointi ja yhteenveto	opiskelija	Yksilötyöskentely	Muistiinpanot
2-3/2015	Toimintaa!-päivän materiaa- lin tuottaminen, kansion kokoaminen	opiskelija	Yksilötyöskentely	Muistiinpanot
3/2015	Toimintaa!-päivän toteutus, palaute	tutorkoulutettavat, opiskelija, opko, rasti- pisteiden vetäjät	Sähköposti Webropol Keskustelu	Kyselylomake Muistio Valokuva
04/2015	Lopullisen tuotoksen kirjoit- taminen ja kokoaminen	opiskelija	Yksilötyöskentely	Lopullinen tuotos
Arviointi- ja päättämisvaihe				
3/2015	Toimintaa!-päivän arviointi ja analyysi	opiskelija	Yksilötyöskentely	Kyselylomake Muistio
	Kehittämistoiminnan arvioin- ti- ja palautekeskustelu	opiskelija, opko	Dialoginen keskustelu	Muistio
04/2015	Tuotoksen esittely ja luovu- tus	opiskelija, opko		Arviointi
	Kehittämishankkeen rapor- tointi	opiskelija	Yksilötyöskentely	Opinnäytetyön raportti
	Opinnäytetyön luovutus	opiskelija, opettaja Eeva Timonen-Kallio, opponoijat	Loppuseminaari	Hyväksytty opinnäyte- työ

Taulukossa 2 olen jaotellut kehittämishankkeen prosessin neljään vaiheeseen: ideointiin, suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin ja päättämiseen. Tosin ideointi-, suunnittelu- ja toteutusvaiheet etenivät limittäin jatkuvan reflektoinnin, arvioinnin ja ideoiden muokkaamisen kautta. Kehittämishankkeen prosessi eteni suunnitelman mukaan niin tekemisen kuin aikataulun kannalta.

5.2 Kehittämistoiminnan ja tiedonkeruun menetelmät

Alkukartoituskysely

Ennen hankkeen alkamista keräsin alkukartoituskyselyn avulla tietoa tutorkoulutuksensa päättäviltä opiskelijoilta ja tutortoimintaan osallistuvilta toimijoilta. Opiskelijoilta keräsin materiaalin postit-lappujen avulla ja toimijoille lähetin alkukartoituskyselyn sähköpostilla. Näiden kyselyiden avulla selvitin koulutuksen mahdollisia kehittämiskohteita. Alkukartoituskyselyä virallisempi tiedonkeruumenetelmä on kysely. Kyselyssä kysymysten muoto on standardoitu ja kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat samassa järjestyksessä. Kysely on yleisesti käytössä silloin, kun vastaajia on paljon ja halutaan saada tietoa heidän mielipiteistään, asenteistaan tai ominaisuuksistaan. (Vilkkä 2007, 28.)

Tavoitteiden asettelun jälkeen voidaan kyselyn avulla kerätä tietoa, jonka avulla voidaan löytää ratkaisu tiettyyn ongelmaan. Tällöin on tiedossa millaista tietoa aineistonkeruulla pyritään löytämään ja pystytään kysymään olennaiset ja ongelman ratkaisun kannalta oikeat kysymykset. (Valli 2001, 100.) Ensimmäisenä koulutuspäivänä teetin kyselyn kaikille Turun ammatti-instituutin 145 tutorkoulutettavalle. Tämän avulla selvitin heidän motiiviaan hakeutua koulutukseen, heidän odotuksiaan ja toiveitaan koulutuksesta sekä asioita ja aihealueita, joita he haluaisivat tutorkoulutuksessa käsiteltävän. Tiedon avulla suunnittelin Toimintaa!-päivän sisältöä.

Dialoginen keskustelu

Kopakkala (2011, 94) mainitsee tiiminvetäjän kolme tapaa viestittää; sähköposti, puhuminen ja kahdenkeskinen keskustelu. Tiedonkeruun menetelmänä käyt-

tin useasti kahdenkeskeisiä keskusteluja, joissa tunnelma oli luottamuksellinen ja vuorovaikutus oli dialogista. Dialoginen keskustelu pohjautuu dialogisuuteen, jolla tarkoitetaan vuoropuhelua, jossa kuunnellaan toista ja ollaan avoimia esiin nouseville asioille. Tavoitteena on selvittää keskustelukumppanin tarkoituksia ja ajatuksia, jolloin on mahdollisuus ymmärtää toista ja ylittää omia rajojaan. (Vilén ym. 2008, 86–87.) Kaukkilan ja Lehtosen (2007, 37) mukaan dialogi on luova prosessi, jossa eläydytään eri ratkaisuvaihtoehtoihin ja kyseenalaistetaan omia ajatusmalleja.

Osallistaminen kehittämiseen

Kehittämistoiminta on sosiaalinen prosessi ja siinä korostuu osallisuuden merkitys. Työntekijöiden ja asianosaisten mukaan ottaminen kehittämistoimintaan on tärkeää, jotta mahdollistetaan erilaisten tarpeiden ja intressien huomioiminen sekä sitoutuminen kehittämiseen. (Toikko & Rantanen 2009, 89–91.)

Palaverit ovat tärkeitä viestintätilanteita, joissa keskustellaan yhteisistä tavoitteista, sovitaan toimintatavoista ja -malleista sekä jaetaan tietoa. Yhdessä ideointi ja yhteisöllisyyden luominen ovat olennainen osa palavereita. (Koskela ym. 2007, 153.) Aivoriihissä ja ideointipalavereissa esitetään ehdotuksia, muokataan, yhdistellään ja kehitellään ideoita. Samassa tapaamisessa voidaan käsitellä useita ideoita, sillä päätavoitteena ei ole lopullisen ratkaisun löytäminen, vaan vaihtoehtojen tiedostaminen ja kirjaaminen. (Kylänpää 2003, 83.) Osallistavana menetelmänä erilaisissa palavereissa käytin avointa keskustelua. Pidin palavereista muistiota, jotta jokainen asia ja idea tulivat kirjatuiksi. Viikoittaisten kehittämis- ja ideointipalavereiden tarkoituksena oli tarkastella ja arvioida kehittämishankkeen tilannetta, tuottaa uusia ideoita ja pohtia keinoja niiden saavuttamiseksi sekä saada palautetta tehdystä työstä.

Kehittämishankkeessa toimijoita voidaan osallistaa erilaisten toiminnallisten välineiden avulla. Yksi tällainen väline on kuvallinen tekniikka, jonka avulla on helpompaa jäsentää asioita ja ilmiöitä (Toikko & Rantanen 2009, 108; 112). Kuvallista tekniikkaa käytin hyödyksi alkukartoituskyselyssä, aivoriihissä ja palavereissa nopeuttamaan asioiden jäsentämistä ja hahmottamista.

Mind Map -tekniikka

Kanasen (2012, 66) mukaan Mind Map -tekniikkaa eli miellekarttaa voidaan käyttää muun muassa ideoiden kehittelyssä ja asioiden hahmottelussa. Kehittämishankkeen aikana käytin Mind Map -tekniikkaa ideointipalavereissa erilaisen asioiden hahmottamiseen ja kokonaiskuvan saamiseen sekä ideoiden kehittämiseen ja näkökulman laajentamiseen. Mind Map -tekniikka sopi niin parikuin ryhmätyöskentelyyn.

Palautekeskustelut ja -kyselyt

Toikko & Rantasen (2009, 114) mukaan arviointia voidaan kehittämishankkeen aikana käyttää myös toiminnan uudelleen suuntaamiseen sekä uusien ideoiden ja näkökulmien tuottamiseen. Toin Toimintaa!-päivän materiaalia tarkasteltavaksi ja arvioitavaksi viikkopalavereihin ja annetun palautteen perusteella sain suunnattua hanketta eteenpäin.

Tuotoksen tekstin tyylistä ja sävystä on hyvä pyytää palautetta kirjoitusprosessin eri vaiheissa, jotta varmistetaan yhteinen näkemys toimeksiantajan kanssa. Saatua palaute ohjaa tekstien prosessointia, uusien tekstien laatimista ja oman työn arviointia. (Vilkka & Airaksinen 2003, 129, 138.) Palautteen avulla muokkasin Toimintaa!-päivän materiaalina tuottamaani tekstiä kohderyhmää puhuttelevammaksi. Toimintaa!-päivän jälkeen keräsin kyselyn avulla palautetta päivään osallistuneilta toimijoilta sekä opiskelijoilta. Keräämäni palaute päivän materiaalista, sisällöstä ja sujuvuudesta auttoi minua myös tehdessäni kehittämishankkeen lopullista arviointia.

5.3 Kehittämishankkeen vaiheet ja dokumentointi

Työyhteisöissä kehittämishankkeen tai muutoksen tarpeen taustalla on yleensä tarve tehdä asioita paremmin (Oikarinen & Kauppinen 2002, 37). Työpaikalla kehittäminen on konkreettista toimintaa, jolla tavoitellaan sekä toiminnallisia että rakenteellisia uudistuksia, näin ollen kehittäminen on asioiden ja epäkohtien korjaamista, parantamista ja edistämistä. (Toikko & Rantanen 2009, 16.) Kehit-

tämishankkeessa konkreettisena toimintana oli Toimintaa!-päivän sisällön suunnittelu, materiaalin tuottaminen ja toteutus sekä sähköiset hakemus- ja palautelomakkeet. Toiminnallista uudistusta tässä kehittämishankkeessa oli opiskeluhoollon toimijoiden laajempi osallistaminen suunnitteluun ja ideointiin. Tämä edisti samalla uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (4§) edellyttämää yhteisöllistä toimintaa, jonka toteuttaminen on osa heidän työnkuvaansa.

Kehittämishankkeen ideointi ja suunnittelu

Syyskuussa 2014 tiedustelin mahdollisuutta tehdä opinnäytetyö Turun ammatti-instituuttiin, jossa aloittaisin harjoittelun tammikuussa kuraattorin ohjauksessa. Tapasin tutortoiminnasta vastaavan opiskelijatoiminnan koordinaattorin ja hänen esimiehensä syyskuussa. He esittelivät minulle ideansa tutorkoulutuksen kehittämisestä sekä kertoivat muutospaineista, jotka kohdistuivat tähän koulutukseen. Tammikuussa 2015 toteutuva uraohjaajien vakanssien jäädyttäminen ja tästä johtuva koulutusalojen markkinointityön poisjääminen aiheuttivat tämän kehittämistarpeen.

Syys- ja lokakuun aikana kehittämishankkeen ideaa ja tavoitetta muokattiin, tarkennettiin ja rajattiin, jotta se täyttäisi sosionomi (AMK) opinnäytetyön vaatimukset ja laajuuden. Kehittämistehtäväksi muodostui suunnitella Turun ammatti-instituutin tutorkoulutuksen toisen toimintapäivän, eli Toimintaa!-päivän sisältö, tuottaa tarvittava materiaali ja vastata päivän toteuttamisesta maaliskuussa, sekä suunnitella ja tuottaa koulutukseen sähköiset hakemus- ja palautelomakkeet. Tuotoksena syntyi Tehkää hyvin! -kansio, johon kokosin tutorkoulutuksessa tarvittavan materiaalin ja aineiston.

Kuraattorin ja opiskelijatoiminnan koordinaattorin osallistamisen hankkeeseen aloitin ennen sen alkamista. Pyysin heitä keräämään lokakuussa valmistuvilta tutorkoulutettavilta palautetta ja kehittämisideoita tutorkoulutuksesta. Tiedonkeruuvälineenä käytin kuvallista tekniikkaa postit-lappujen muodossa. Palaute oli nopea käsitellä, kun hahmottaminen oli helppoa.

Lokakuussa kirjoitimme toimeksiantosopimuksen. Kehittämishankkeen ohjaajaksi nimettiin kuraattori Kati Länsiö, mutta pääosin ohjaajana toimi tutortoimin-

nasta vastaava opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovi. Lokakuussa tapasin ohjaajiani kahdesti, jolloin hahmottelimme tutorkoulutuksen kehittämiseen liittyviä toiveita, tarpeita ja resursseja saadun palautteen avulla. Marraskuun ja joulukuun ajan työstin teoriaosuutta keräämällä materiaalia, lukemalla aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja kirjoittamalla tietoperustaa. Joulukuussa tutorkoulutuksen rakenne ja aikataulu saatiin muokattua valmiiksi.

Tammikuun alussa määriteltiin kehittämishankkeen tavoitteeksi kehittää tutorkoulutuksen sisältöä entisestä markkinointilähtöisestä näkökulmasta ryhmäytämisen lisäämiseen ja vahvistamiseen, joka tukee ja lisää yhteisöllistä työskentelyä hyvinvoinnin eteen oppilaitoksessa. Tammikuun alussa kävimme läpi ensimmäisen koulutuspäivän eli orientaatiopäivän sisältöä. Halusin osallistaa opiskelijoita koulutuksen suunnitteluun, joten tein kyselylomakkeen, jonka avulla selvitin, millaisia toiveita ja odotuksia opiskelijoilla on tutorkoulutuksesta ja mitä asioita he haluaisivat koulutuksen aikana oppia.

Helmikuun aikana tein kyselyn oppilaitospapille, Turun ammatti-instituutin kuraattoreille ja opiskelijatoiminnan koordinaattorille siitä, mitä toiveita tai ideoita heillä olisi tulevalle Toimintaa!-päivälle. Tein myös yhteenvedon opiskelijoille tehdystä kyselystä. Näiden kahden kyselyn vastausten pohjalta suunnittelin Toimintaa!-päivän sisältöä. Esitin ja hyväksytin suunnitelmani opiskelijatoiminnan koordinaattorilla ja varmistin kehittämishankkeen etenemisen haluttuun suuntaan. Monen vaiheen kautta päivälle muodostui sisältö, joka vastasi asettamamme tavoitteita, jotka olivat yhteisöllisyyden lisääminen, keinojen ja välineiden antaminen ryhmäytämisen tueksi sekä tuen antaminen esiintymiseen. Helmikuussa suunnittelin tutorkoulutuksen hakemuslomakkeen sekä Toimintaa!-päivän palautelomakkeen. Huhtikuun alussa suunnittelin syksyn palautelomakkeen. Lomakkeiden kysymysten suunnittelussa hyödynsin internetistä löytyviä valmiita kysymyslomakepohjia sekä muiden hankkeiden lomakkeita.

Kehittämishankkeen toteutus

Kehittämishankkeen toteutuksen aloitin tammikuussa osallistumalla kahteen tutorkoulutuksen neljästä orientaatiopäivästä. Orientaatiopäivillä toteutin kyse-

lyn, jonka avulla keräsin tietoa siitä, millaisia asioita tutorkoulutettavat haluaisivat koulutuksen aikana oppia. Kyselystä sain paljon materiaalia tulevan Toimintaa!-päivän suunnitteluun.

Helmikuussa tein Webropol-ohjelmalla suunnittelemani sähköiset lomakkeet oikeaan muotoonsa ja ne tallennettiin Webropol-sivustolle Turun kaupungin sivistystoimen alakansioon. Tein lomakkeille myös QR koodit, joiden avulla opiskelijoiden siirtyminen kyselyn websivustolle on helpompaa. Testasin palaute- ja hakemuslomakkeet sekä Webropol-ohjelmalla että opiskelijayhdistys Taika ry:n hallituksen jäsenillä. Helmikuun aikana valmistin, keräsin ja kokosin Toimintaa!-päivän sisällön materiaalia. Aikataulutusta ja päivän muita järjestelyjä hiomme ja varmistelimme yhdessä opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa. Helmikuun lopulla lähetin Toimintaa!-päivän aikataulun ja sisällön koulutuspäivään osallistuville rastipisteiden vetäjille kommentoitavaksi ja täydennettäväksi.

Maaliskuussa toteutin Toimintaa!-päivän, joka sujui suunnitellusti. Päivän päätteeksi teetin opiskelijoilla sähköisen palautekyselyn ja siihen vastasi 91/100 koulutettavasta, mitä pidin hyvänä saavutuksena. Huhtikuun aikana valmistui tutorkoulutuksen syksyn palautelomake, jonka tallensin Webropol-sivustolle Turun kaupungin sivistystoimen alakansioon. Huhtikuussa kokosin kehittämishankkeen tuotoksen, Tehkää hyvin! -kansion.

Kehittämishankkeen päättäminen ja arviointi

Toimintaa!-päivän jälkeen lähetin palautekyselyn sähköpostilla koulutukseen osallistuneille toimijoille. Pyysin palautetta päivän ohjelmasta, toteutuksesta ja omasta toiminnastani. Harjoitteluni päätyttyä maaliskuussa pidimme opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa palaverin, jossa analysoimme opiskelijoille teettämäni palautekyselyn tulokset ja keskustelimme kehittämishankkeen tavoitteiden toteutumisesta. Sain ohjaajaltani suullista palautetta kehittämishankkeen etenemisestä ja onnistumisesta, sähköisistä lomakkeista sekä toiminnastani hankkeen aikana.

Huhtikuussa luovutin Tehkää hyvin! -kansion toimeksiantajalle ja esittelin sen sisällön. Arviointikeskustelun aikana ohjaajani antoi suullista palautetta tuotok-

sesta. Pyysin myös kirjallista palautetta, jonka sain myöhemmin. Kehittämishanke päättyi tämän kehittämishankeraportin kirjoittamiseen, jossa pohdin kehittämishankkeen tietoperustaa, kuvaan kehittämishankkeen etenemisen ja tuotoksen. Raportin lopuksi arvioin ja pohdin koko kehittämishankkeen toteutumista, sen hyödynnettävyyttä sekä omaa oppimistani prosessin aikana.

Kehittämishankkeen aikana tuotetun tiedon dokumentointi

Dokumentointi oli suuri osa kehittämishanketta. Pidin huolta dokumentoinnin huolellisuudesta, tarkkuudesta ja siitä, että kaikki olennainen tuli kirjattua. Dokumentointi välineinä käytin muistioita sekä kameraa, jolla kuvasin kehittämissprosessin eri vaiheita. Salonen (2013, 23) muistuttaa, että kaikki kehittämishankkeen aikana tuotetut materiaalit ja aineistot ovat yhtä tärkeitä, vaikka raporttia kirjoittaessa ne olisivatkin eriarvoisissa asemissa. Kehittämishankkeen yksi dokumentaatiotyyppi muodostuu epävirallisesta seurannasta, johon myös opinnäytetyöpäiväkirja kuuluu. Prosessin aikana kerätyt viralliset ja epäviralliset dokumentit ovat kaikki arviointiaineistoa, jonka avulla voidaan seurata ja arvioida prosessin kulkua. (Toikko & Rantanen 2009, 81–82.)

Pidin opinnäytetyöpäiväkirjaa vihkon, kansion ja kuvien avulla. Dokumentoin prosessin aikana kaikki minua askarruttavat asiat, muistiinpanot, muistiot ja huomiot tähän opinnäytetyöpäiväkirja – vihkoon. Kirjasin vihkoon ideoitani, pohdintojani ja löytämäni kirjallisuutta lähteineen. Kehittämistehtävään liittyvät itse tuotetut sekä valmiit materiaalit keräsin yhteen kansioon, jolloin kaikki materiaali ja aineisto oli helposti ja visuaalisesti hahmotettavissa.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TUOTOS

6.1 Tehkää hyvin! -kansion sisältö, rakenne ja muoto

Yhtenä kehittämishankkeen tavoitteena oli tiivistää tutorkoulutuksen kesto 16 päivästä 12 päivään ja toteutus seitsemästä päivästä kuuteen päivään. Yhteistyössä opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa muokkasimme aikataulua ja sovitimme uudet tavoitteet vastaamaan koulutuspäivien sisältöä. Koko tutorkoulutus käsittää kuusi erilaista toiminnallista päivää, jotka jaottelimme kehittämishankkeen alussa kuvan 2 mukaisesti.

ORIENTAATIOPÄIVÄT	TOIMINTAAI-PÄIVÄ	ESITYSPÄIVÄT	KOULUKOHTAISET PÄIVÄT	1. VIIKKO OPOJEN JOHDOLLA	YHTEENVETOPÄIVÄ
<ul style="list-style-type: none"> tammikuu-helmikuu Heinäkuu (4 päivää) 	<ul style="list-style-type: none"> maaliskuu Lemminkäisten koulutalo (1 päivä) 	<ul style="list-style-type: none"> maaliskuu-huhtikuu Lemminkäisten koulutalo (4 päivää) 	<ul style="list-style-type: none"> toukokuu kaikissa koulutaloissa 	<ul style="list-style-type: none"> elokuu kaikissa koulutaloissa 	<ul style="list-style-type: none"> syyskuu Lemminkäisten koulutalo (1 päivä)

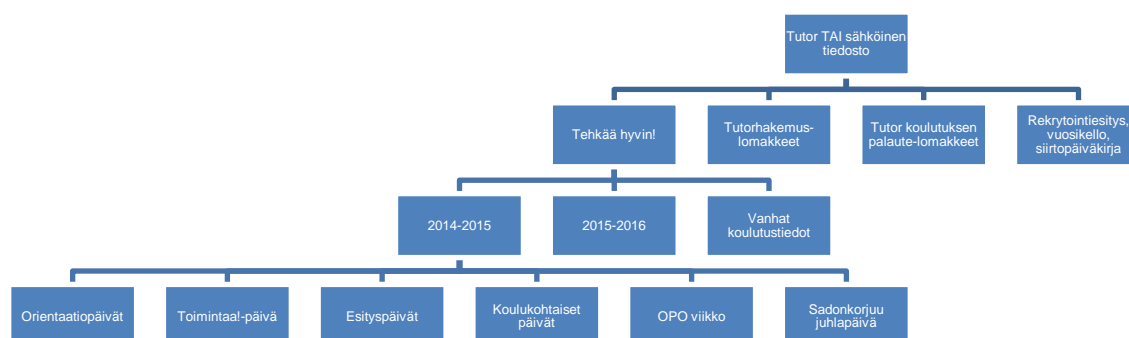
Kuva 2. Tutorkoulutuksen toteutuksen runko ja aikataulu.

Kehittämishankkeen tuotosta, Tehkää hyvin! -kansiota, rakensin kehittämishankkeen päätavoitteesta eli ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden korostamisesta Turun ammatti-instituutin tutorkoulutuksessa sekä toimeksiantajan toiveista ja tarpeista käsin. Keskusteluiden ja ideointipalavereiden pohjalta selvitin, minkälainen ja minkä muotoinen kansio palvelisi käyttäjiä parhaiten. Kansio tehtiin toimeksiantajan toiveesta sähköiseen muotoon.

Toimeksiantajan pyynnöstä en liitä lopullista tuotosta opinnäytetyön liitteeksi, sillä se sisältää muun muassa opiskelijoiden henkilötietoja ja ruoka-aineallergioita sekä lukuisia tulostettavia liitteitä ja muuta sellaista materiaalia, jota ei ole tarkoituksenmukaista eikä järkevää liittää opinnäytetyön liitteeksi. Liitteeksi laitan olennaisia osia Tehkää hyvin! -kansion sisällöstä sekä avaan tähän raporttiin kehittämistehtävänä olleen Toimintaa!-päivän sisällön ja tavoitteet.

Tehkää hyvin! -kansion sisältö

Tehkää hyvin! -kansio sisältää Turun ammatti-instituutin tutorkoulutuksessa käytettävän materiaalin. Kansioon on koottu tutorkoulutukseen liittyvät rekrytointiesitys, koulutusaikataulu (liite 1), hakemuslomake (liite 2), palautelomakkeet (liitteet 3 ja 4), päiväkirja- ja todistusohjat sekä koulutuspäivien ohjelmat, ohjeistukset, harjoitteet ja tulostettavat oheismateriaalit. Näiden lisäksi kansioon on tallennettu tiedostoja, jotka sisältävät tietoja koulutuspäivien henkilöjaoista sekä henkilökohtaisia tietoja tutorkoulutettavista, muuan muassa nimet, koulutukset, luokkatunnukset ja ruoka-aineallergiat. Suunnittelin Tutor TAI - muistitikkiin rakenteen, joka vastasi opiskelijatoiminnan koordinaattorin aiemmin käyttämää logiikkaa (kuva 3).

Kuva 3. Tutorkoulutuksen sähköisen tiedoston rakenne ja sisältö.

Ensimmäisellä pääsivulla on kansiot Tehkää hyvin! -kansiolle, lomakkeille ja rekrytointiin liittyville materiaaleille. Tehkää hyvin! -kansion alla on vuositasoniset alakansiot ja kansio vanhoille koulutustiedoille, johon voidaan siirtää menneet tallessa pidettävät tiedot. Tämän lukuvuoden alla on kuusipäiväisen toteutuksen mukaan luodut päiväkohtaiset alakansiot, joiden kaikkien alla on niille kuuluvat materiaalit ja aineistot. Kaikki tutorkoulutusmateriaali on löydettävissä samalta tallennuspaikalta, joka nopeuttaa tietojen käsittelyä ja helpottaa tiedon siirtämistä ja kuljettamista mukana.

Tehkää hyvin! -kansion rakenne

Kansion rakenteessa pyrin selkeyteen ja helppokäyttöisyyteen. Rakenteessa otin huomioon toimeksiantajan toiveet siitä, että tutorkoulutuspäivät jaettaisiin omiksi alakansioikseen. Rakenne tukee aiemmin käytössä ollutta jaottelutapaa, joten se on käyttäjälleen looginen. Alakansioiden alle kokosin kaiken kyseiseen päivään liittyvän materiaalin ja aineiston, joka koostui kyseisen päivän ohjelmasta, aikatauluista, ohjeistuksista, harjoitteista ja tarvittavista liitteistä. Kaikki materiaali on helposti muokattavissa, päivitettävissä ja tulostettavissa.

Tehkää hyvin! -kansion muoto

Kansion muodoksi valikoitui toimeksiantajan toiveen mukaisesti sähköinen versio. Tein kansion Document (docx) -muotoon, jotta se olisi helposti tulostettavissa, muokattavissa ja täydennettävissä oleva. Ongelmaksi saattaa muodostua, että eri tekstinkäsittelyohjelmilla tiedostoa avattaessa kansion sähköinen versio saattaa näyttää erilaiselta. Tuotoksesta ei tallennettu muita muotoja, sillä toimeksiantaja ei tarvitse sellaisia. Sähköinen versio on käyttäjälleen tärkeää, jotta kaikki tarvittava tieto ja materiaali kulkevat helposti mukana, koska työtä tehdään useassa eri toimipisteessä.

Tein toimeksiantajalle lisäksi manuaalisen kansion, jonne kokosin muun muassa Toimintaa!-päivän tulostettuja harjoitteita ja liitteitä. Koska kaikki tutorkoulutettaville annettava materiaali on tulostettava, on ylimääräiset tulosteet taloudellisesti järkevää tallettaa myöhempää käyttöä varten.

6.2 Toimintaa!-päivän sisältö

Suunnittelussa otin huomioon hankkeen tavoitteena olleen ryhmäyttämisen ja yhteisöllisyyden korostamisen, toimeksiantajan toiveet, muilta toimijoilta keräämäni ehdotukset sekä kyselyn (liite 5) myötä opiskelijoilta esiin nousseet toiveet. Päivän tavoitteeksi asetin yhteisöllisyyden ja ryhmäyttämisen tärkeyden esiin tuomisen, konkreettisten keinojen ja välineiden antamisen ryhmäyttämisen ja ohjaamisen tueksi. Toisena tavoitteena oli lisätä uuden oppilas- ja opiskelija-

huoltolain 30.12.2013/1287 velvoittamaa yhteisöllistä opiskeluhuollollista toimintaa osallistamalla opiskeluhuollon eri toimijoita.

Koulutuspäivän toimintaympäristönä toimi perinteisesti Lemminkäisenkadun koulutalo, jossa on tähän tarkoitukseen sopivat tilat. Päivän toimintoja suunniteltaessa otin huomioon suuren henkilömäärän (145 tutorkoulutettavaa) ja päädyin käyttämään aiempaa, hyväksi havaittua aikataulurunkoa. Opiskelijat jaettiin ensin puoliksi niin, että toinen puoli jäi auditorioon kuuntelemaan luentoa ja toinen puoli kiersi rastipisteitä. Rastipisteillä kiertävät opiskelijat jaettiin vielä kahdeksaan pienryhmään. Päivä päättyi yhteiseen lopetukseen auditoriossa. Opiskelijoille päivän kesto oli seitsemän tuntia.

Rastipisteiden sisällön (liite 6) suunnittelin opiskelijoiden ja toimeksiantajan toiveiden pohjalta. Rastipisteet koostuivat erilaisista toiminnallisista pisteistä, joille asetin tavoitteet sen mukaan, mitä toimintoa halusin niillä korostettavan.

Ensimmäisellä rastipisteellä kaksi opiskelijaa esitteli Turun ammatti-instituutin kilpailutoimintaa. Rastipisteen materiaalin ja sisällön tuotti kilpailutoiminnasta vastaava Jarmo Linkosaari. Tavoitteena oli tukea yhteisöllisyyttä jakamalla tietoa Turun ammatti-instituutin kilpailutoiminnasta ja lisätä tutorkoulutettavien tietoa siitä.

Toisella rastipisteellä opiskelijat piirsivät ohjaajan antamien ohjeiden mukaan piirroksen. Harjoitteen tavoitteena oli konkreettisen esimerkin avulla tuoda esiin viestinnän ja kommunikaation haasteet. Tämä harjoite kuvastaa sitä, miten eri tavoin ymmärrämme asiat ja ohjeistukset. Tarkoituksena oli korostaa, että ohjaamisessa on merkitystä sillä, miten asioita ilmaistaan, miten asioiden oikein ymmärtäminen varmistetaan ja miten saavutetaan asetetut tavoitteet.

Kolmannella rastipisteellä tehtiin erilaisia ryhmäytystehtäviä. Oppilaitospappi Atte Airaksinen keräsi hyväksi havaitsemistaan harjoitteista parhaat ja toteutti niitä tällä rastipisteellä. Tavoitteena oli haastaa ryhmä toimimaan yhdessä sekä jakaa tietoa erilaisista ryhmätoiminnan harjoitteista jakamalla Valmis-hankkeen tuottamista Yhteispeli-korteista tehty kirjallinen kooste.

Neljännellä rastipisteellä haastettiin ryhmää toimimaan yhdessä. Tehtävänä oli rakentaa palikka kerrallaan ”Huojuvaa tornia”. Kannustimeksi luvattiin palkinto korkeimman tornin tehneelle ryhmälle. Tavoitteena oli saada ryhmä toimimaan yhdessä ja yhteisen päämäärän eteen.

Viidennellä rastipisteellä jaettiin tietoa seuraavan koulutuspäivän eli esiintymispäivän kulusta ja sen sisällöstä, jotta opiskelijoilla olisi tarvittava ennakkotieto esiintymispäivään tullessaan. Opiskelijoille tiedotettiin myös mihin esiintymispäivään heidät oli merkitty. Jaot tein niin, että jokaisessa päivässä olisi mahdollisimman monipuolisesti jokaisen koulutalon ja koulutusalan opiskelijoita, joka näin tukisi myös heidän keskinäistä ryhmäytymistään.

Kuudennella rastipisteellä tutorkoulutettavat ideoivat jonkin tapahtuman, jollaista ei ole vielä toteutettu Turun ammatti-instituutissa. Tavoitteena oli luoda uusia ideoita ja ohjata pohtimaan mitä kaikkea suunnittelussa on otettava huomioon. Näistä ideoista tein lopuksi yhteenvedon, joka jaettiin tutorkoulutettavien Facebook-sivuille vinkiksi, millaisia tapahtumia he voivat lähteä ideoimaan eteenpäin. Tämä vahvistaa ja tukee heidän keskinäisiä yhteistyötaitojaan, tiedon jakamista ja yhteisöllisyyttään yli koulutalorajojen.

Seitsemännellä rastipisteellä kerrottiin ohjaajan ja psykologin toimesta kuvakorttityöskentelystä. Esimerkkiharjoitteiden avulla näytettiin, miten kortteja voidaan käyttää ryhmätyöskentelyssä. Tavoitteena oli esitellä korttityöskentely työvälineenä erilaisissa ryhmäyttämistilanteissa ja antaa valmiuksia niiden käyttämiseen esimerkiksi keskustelun avaamisessa tai palautteen keräämisessä.

Kahdeksannella rastipisteellä puhuttiin opiskeluhuvinvoinnista sen vaikutuksesta opiskeluun. Turun kaupungin sivistystoimialan hanketoimijat tuottivat tämän rastipisteen materiaalin. Tavoitteena oli opiskelijoiden osallistaminen ja vaikuttamisen mahdollisuuden lisääminen. Opiskelijoiden tuottamia ajatuksia ja materiaalia hyödynnetään heidän Valmis-hankkeessaan.

Auditoriossa Johanna Jernberg luennoi ryhmäytymiseen ja ohjaamiseen liittyvistä asioista. Johannalla käytti omaa aiempaa luentomateriaaliaan, jota hän täydensi toiveeni mukaan uudella materiaalilla ryhmäyttämisen näkökulman

huomioiden. Luennon tavoitteena oli antaa tietoa ryhmän rooleista ja kehitysvaiheista, ryhmäytymisen ja ryhmäyttämisen merkityksestä sekä tarjota opiskelijoille vinkkejä esiintymiseen ja jännittämisen hallintaan. Luennon päätteeksi jaettiin ja ohjeistettiin seuraavalle koulutuspäivälle suunnittelemani etätehtävä.

Kansiossa on auki kirjoitettu jokaisen rastipisteen sisältö, tavoite, aikataulu sekä tarvittavat materiaalit. Ohjeistukset on kirjoitettu selkeästi ja niitä on helppo tarvittaessa täydentää. Tarkoituksena on jakaa ohjeet rastipisteen toimijoille aina etukäteen, ennen koulutuspäivää, jotta he voivat tutustua materiaaliin ja heillä on aikaa kysyä tarvittaessa lisäohjeistusta.

6.3 Tutorkoulutuksen ja materiaalin hyödynnettävyys ja käyttömahdollisuudet

Kansiota voidaan hyödyntää toteutettaessa tutorkoulutusta Turun ammatti-instituutissa. Kansiota on erityisesti hyötyä koulutuksesta vastaavalle opiskelijatoiminnan koordinaattorille, sillä tämän kansion sisältö kattaa koko koulutuksen sisällön ja materiaalit. Kansiota voidaan käyttää siirrettäessä tietoa koulutukseen osallistuville toimijoille. Sähköinen kansio on helppo jakaa osittain tai kokonaan esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona. Turun ammatti-instituutin tutorkoulutuksen runkoa on mallinnettu muuallakin Suomessa, viimeisimpänä tänä keväänä Kuopiossa. Tämän kansion materiaali on muokattavissa vastaamaan myös muiden oppilaitosten tarpeisiin.

Kansio toimii myös erilaisten ryhmäyttämisharjoitteiden tietopankkina ja näin ollen sieltä voidaan poimia harjoitteita käytettäväksi muissa koulutuksissa tai tapahtumissa. Harjoitteita voidaan muokata suuremmalle tai pienemmälle ryhmälle asiakasryhmän ja tilanteen mukaan. Toiminnallisten rastipisteiden aikataulupohjaa voidaan soveltaa muihin vastaaviin isoille ryhmille tarkoitettuihin tapahtumiin.

7 ARVIOINTI JA POHDINTA

7.1 Kehittämishankkeen arviointi ja saatu palaute

Kehittämishankkeen prosessin arviointi ja palaute

Hyvän suunnittelun avulla kehittämishankkeen prosessi eteni suunnitellusti ja aikataulu piti hyvin. Prosessin sujuvuutta edesauttoi hyvä vuorovaikutus sekä sujuva ja joustava yhteistyö muiden koulutuksen toimijoiden kanssa. Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287 korostaa yhteisöllisen työn lisäämistä oppilaitoksissa ja tämä kehittämishanke vastasi hyvin tähän vaateeseen. Teoriapohja tuki hyvin kehittämishankkeen perusajatusta yhteisöllisyyden ja ryhmäyttämisen lisäämisestä. Toisaalta tässä vaiheessa, kun uudet asetukset ovat olleet voimassa vasta alle vuoden, on mahdotonta lähteä pohtimaan lain vaikuttavuutta oppilaitoksen arjessa. Muutaman vuoden sisällä voitaneen tutkia lain vaikuttavuutta opiskeluhuollon tehtäviin.

Aikaresurssit olivat yksi tämän kehittämishankkeen alulle panneista ongelmista. Kehittämishankkeen aikana pystyin tuomaan kuraattorin ja opiskelijatoiminnan koordinaattorin työhön välineitä, joiden avulla he voivat säästää työaika. Kehittämäni sähköiset hakemus- ja palautelomakkeet säästävät työaika, kun käsittely ja raportointi toimivat sähköisesti. Samalla luotiin säännöllinen palautteenkeruujärjestelmä, jonka avulla tutortoiminnan kehittäminen tulevaisuudessa on helpompaa ja nopeampaa, kun tarvittavaa tietoa kerätään systemaattisesti. Kolmas aikaa säästävä toimintatapa oli muistiinpanojen rinnalle tuomani valokuvaus. Se nopeuttaa esimerkiksi ryhmätilanteiden tuotosten ylöskirjaamista, kun sitä ei tarvitse tehdä käsin, vaan valokuvaus riittää. Tästä se voidaan tarvittaessa myöhemmin tallentaa tekstiksi.

Opiskelijoilta kyselyn perusteella saadusta palautteesta voin todeta tutorkoulutuksen toteutuneen odotusten mukaisesti ja koulutukselle asetettujen tavoitteiden täyttyneen tähän mennessä erinomaisesti. Opiskelijoiden mukaan koulutus oli yhteisöllisyyttä lisäävää (78 % vastaajista, n=91) sekä koulutuksessa oli pai-

notettu riittävästi ryhmäyttämistä, sen merkitystä ja keinoja sen toteuttamiseen (99 % vastaajista, n=91). Yhteisöllisyyden lisääminen toiminnallisten harjoitteiden kautta pienryhmissä oli erinomainen tapa, sillä suuressa joukossa yksilön ääni ei tule niin hyvin kuuluville, kuin pienemmissä ryhmissä.

Ohjaajaltani sain erityiskiitosta innovatiivisesta ja toimeen tarttuvasta työotteestani, joka hänen mukaansa kantoi koko hankkeen ajan. Hankeaikataulutus oli hänen mukaansa realistinen ja huolellisesti suunniteltu, ja se piti hyvin. Kehittämistoiminta sujui hänen mukaansa loistavasti ja se tuotti hänen käyttöönsä tarpeellisia ja aikaa säästäviä työkaluja.

Toimintaa!-päivän arviointi ja palaute

Toimintaa!-päivän sisällön suunnittelussa otin huomioon eri toimijoiden toiveet, joten kokonaisuudesta tuli kattava ja se vastasi hyvin opiskelijoiden tarpeisiin ja odotuksiin. Sähköpostin välityksellä tekemääni palautekyselyyn (liite 7) vastasi seitsemän toimijaa yhdestätoista. Saamieni vastausten perusteella oma toimintani päivän aikana sain kouluarvosana-asteikolla 4-10 arvosanan 9 ja ulkoiset puitteet sekä järjestelyt saivat 9.

Palautteen perusteella voin todeta päivän onnistuneen erinomaisesti ja vastaanneen asetettuja tavoitteita, jotka olivat yhteisöllisyyden ja ryhmäyttämisen tärkeyden esiintuominen, konkreettisten keinojen ja välineiden antaminen ryhmäyttämisen ja ohjaamisen tueksi sekä yhteisöllistä opiskeluhuollollista toimintaa lisääminen osallistamalla opiskeluhuollon eri toimijoita. Erityisesti mukana olleet kuraattorit ja psykologi olivat samaa mieltä siitä, että tällainen tilaisuus on loistava paikka tutustua opiskelijoihin sekä tehdä itseään ja työtään näkyväksi opiskelijoille.

Ohjaajaltani saamani palaute kehittämistehtävänä olleen päivän toteutuksesta oli erittäin kannustavaa. Hän totesi päivän toteutuksen olleen huolellisesti harkittu ja hyvin hallittu kokonaisuus. Palautteessaan ohjaajani nimesi vahvuudekseni tarkkuuden, koordinoitavuuden ja kyvyn huomioida asiat ja kokonaisuudet etukäteen.

Tehkää hyvin! -kansion arviointi ja palaute

Kehittämishankkeen aikana käydyt arviointi- ja palautekeskustelut auttoivat minua tuotoksen suunnittelussa ja sen toteuttamisessa. Yksi kehittämishankkeen tärkeimmistä työkaluistani oli hyvä vuorovaikutus ohjaajani kanssa. Hyvän vuorovaikutuksen ja yhteisymmärryksen ansiosta minulla oli selkeä kuva siitä, mitä toimeksiantaja tuotokselta odottaa ja tuotosta oli helppo työstää. Tehkää hyvin! -kansioista sain palautetta esitellessäni ja luovuttaessani sen toimeksiantajalle huhtikuussa.

Toimeksiantajalta saamani palautteen mukaan Tehkää hyvin! -kansio oli erittäin tarpeellinen ja ajankohtainen. Kansio oli toimivuudeltaan erittäin selkeä, looginen ja helppokäyttöinen. Erityisesti päivätasoinen kansioden jako sai kiitosta, sillä nyt tarvittavat materiaalit ja aineistot on helposti ja nopeasti löydettävissä ja sisältö eteni kronologisesti. Visuaalinen ilme ja rakenne olivat selkeät ja helposti ymmärrettävät.

7.2 Tutorkoulutuksen hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain 30.12.2013/1287 toteuttaminen on tämän kehittämishankkeen aikana näkynyt Turun ammatti-instituutissa muun muassa niin, että tutortoiminta on yksi yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiskanava eri ammattialojen keskuudessa. Kuraattorit osallistuvat tutortoiminnan toteuttamiseen enemmän kuin ennen. He kokevat yhteisöllisen työn tärkeäksi ja näkevät osallistumisensa tuovan heille hyvää näkyvyyttä ja tunnettavuutta opiskelijoiden keskuudessa ja näin yhteydenottokynnyskin madaltunee.

Kehittämishankkeen aikana aloitettiin keskustelu siitä, miten opiskelijatutorointia voitaisiin lisätä toisena ja kolmantena opiskeluvuotena. Jatkokehittämismahdollisuus nähdään toteutuvan juuri ryhmäyttämisen saralla. Opiskelijatoiminnan koordinaattori Satu Hovi ja kuraattori Sari Jansson aloittivat ryhmäyttämisen lisäämisen suunnittelemisen erityisesti tekniikan koulutaloissa, joissa ei ole ennen juurikaan ollut ryhmäyttämistä. Suunnittelu eteni vauhdilla ja ensi syksynä tullaan ryhmäyttämään tutoropiskelijoiden avustuksella Juhannuskukkulan kou-

lutalon kaikki 11 aloittavaa luokkaa sekä Peltolan koulutalon aloittavat opiskelijat yhteistyössä opiskelijatutoreiden kanssa.

Turun ammatti-instituutin tutoroinnin uutta runkoa voidaan hyvin mallintaa edelleen muihin oppilaitoksiin. Kehittämishankkeen aikana uutta runkoa mallinnettiin Kuopiossa aloitetussa kehittämishankkeessa, jossa ammattioppilaitokseen ollaan suunnittelemassa tutorointia. Tehkää hyvin! -kansion materiaaleja voidaan hyödyntää muissakin Turun ammatti-instituutin ryhmätoiminnoissa. Kansio toimii myös ryhmäytämisharjoitteiden tietopankkina.

Tutoroinnin jatkokehittämiselle on tarvetta. Satu Hovin mukaan Turun ammatti-instituutissa koulutusta järjestävän tahon henkilöstö- ja aikaresurssipula sekä opiskelijoiden motivoiminen tutorointaan ovat suurimmat kehittämisen kohteet. Selvityksessään Ågren (2014, 15) ehdottaa järjestökentän mukaan ottamista. Järjestöjen osaamista voisi hyödyntää muun muassa tutoroinnin markkinointi materiaalin tuottamisessa ja tutoreiden rekrytoinnissa sekä tutoroinnista vastaavan henkilöstön kouluttamisessa.

Ensi vuonna haasteena on opintosuoritusten muuttaminen osaamispisteiksi. Koulutuksen pisteiden kertymismallia pitää pohtia. Yksi mahdollisuus on laatia opintosuunnitelmaan erilaisia tutorointi -moduuleita, joista voidaan kerryttää tarvittava määrä osaamispisteitä. Tässä olisi uuden kehittämishankkeen idea.

7.3 Ammatillinen pohdinta

Sosionomin (AMK) osaaminen jaetaan kuuteen osa-alueeseen, jotka ovat eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen. (Innokylä 2015.) Oma eettinen osaamiseni kasvoi ja kehittyi koko prosessin ajan. Ojasalo ym. (2014, 48) muistuttavat, että hankkeen tavoitteiden tulee asettaa korkean moraalin mukaan ja työ tulee tehdä rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Kehittämishankkeessa pyrin säilyttämään eettisen toimintatavan kaikessa tekemisessäni, esimerkkinä mainitseni osapuolten kunnioittava huomioiminen, anonymiteetin takaaminen kyse-

lyissä sekä jatkuva reflektointi. Kuraattorityön harjoittelu hankkeen aikana antoi laajan kuvan tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta edistävästä sekä huono-osaisuutta ehkäisevästä työstä niin yhteiskunnan, yhteisön kuin yksilön näkökulmasta.

Asiakastyön osaamiseni laajeni hankkeen aikana yksilö- ja ryhmätyötä tekemällä. Ymmärryksen nuorten kokemusmaailmasta kasvoi ja menetelmäosaamiseni karttui oppiessani uusia menetelmiä. Tavoitteellinen tukeminen ja ohjaaminen eri elämän osa-alueilla olivat harjoitteluajan parasta antia. Palvelujärjestelmäosaamiseni kehittyi, kun sain tutustua eri keinoihin auttaa nuorta muun muassa taloudellisissa ja elämänhallinnallisissa asioissa. Yhteistyöverkostotapaamisissa opin tuntemaan eri sektoreiden toimintamalleja ja eri tukimuotoja. Kykyni toimia asiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä kasvoi.

Kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen olivat kehittämishankkeen ydintä. Hankkeen kautta minulle kirkastui osallisuuden merkityksen tärkeys. Toimijoiden osallistaminen suunnitteluun ja kehittämistyöhön olivat yksi kehittämistyön onnistumisen ehdoista. Kehittämishanke prosessina oli antoisa ja sain hyvää kokemusta hankkeen suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja raportoinnista.

Kehittämishankkeesta vastuussa oleminen kasvatti johtamisosaamistani. On eri asia olla ohjaajan roolissa, kuin vastata yksin koko hankkeesta. Onnistuin ottamaan roolini prosessin johtajana, vaikka se ei välttämättä ole opiskelijan statuksella helppoa. Tässä roolissa minua auttoi vahva esimieskokemukseni aiemmasta työelämästä, vaikkakin toimintaympäristö oli hyvin erilainen kaupanalaan verrattuna.

Kirjoitusprosessin aikana luettu teorialieto täydensi omaa osaamistani sosionomina. Jatkuva reflektointi, hyvät keskusteluyhteydet ohjaajiin ja palautekyselyt auttoivat minua päämäärän saavuttamisessa. Ammatillisuus on oman osaamisen hyödyntämistä ja soveltamista käytäntöön. Omaan hyvät ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot, joita pääsin hyödyntämään näitä vahvuuksiani kehittämishankkeen jokaisessa vaiheessa.

LÄHTEET

Aaltonen, M.; Ojanen, T.; Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. 2. painos. Helsinki: WSOY.

Haapamäki, J. 2000. Näkökulmia päivähoiton yhteisöllisyyteen. Teoksessa Haapamäki, J.; Kaipio, K.; Keskinen, S.; Uusitalo, I.; Kuoksa, M. & Tamminen, M. (toim.) Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi, 14–25.

Helsingin kaupunki 2014. Koulukuraattori. Viitattu 6.1.2015
<http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=3091>.

Hiisijärvi, S.; Heiskanen, T. & Blomberg, K. 2015. ELÄ! – TYÖKALUPAKKI VERTAISRYHMIEN OHJAAJILLE. Viitattu 4.4.2015 <http://www.ela.fi/akatemia/tyokalupakki.php>.

Hovi, S. 2015. Tuu mukaan, tehdään yhdessä! Tutortoiminnan opas. Turku: Valmis - ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostaminen Varsinais-Suomessa – hanke. Saatavissa myös: http://www.koulutustakuu.fi/wp-content/uploads/2015/01/Tutoropas_nettiin.pdf.

Hyyppä, M. T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Härkönen, P. 2003a. Opiskelijatuutorin käsikirja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 5. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Härkönen, P. 2003b. Opettajatuutorin käsikirja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 10. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Ikonen, K. 2009. ”Semmonen tietty tiukkuus ja kuitenkin sitte semmonen tietty sydämellisyys”: käsityksiä koulukuraattorin asiantuntijuudesta kouluyhteisössä. Pro gradu – tutkielma. Sosiaalityön koulutusohjelma. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Viitattu 3.4.2015
<http://www.doria.fi/handle/10024/64307>.

Ikonen, S. 2014. Koulukuraattori yläkoululaisen tukena. Pro gradu – tutkielma. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Viitattu 3.4.2015
<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/102262/Ikonen.Satu.pdf?sequence=2>.

Innokylä 2015. Sosionomi (AMK) -tutkinto. Viitattu 23.4.2015 <https://www.innokyla.fi/sosionomi-amk-tutkinto>.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta 2013. Tutor-opas. Viitattu 14.12.2014 <http://jyy.fi/wp-content/uploads/2012/04/tutoropas2013.pdf?9d7bd4>.

Kaipio, K. 1999. Kasvattava yhteisö. Jyväskylä: Jyväskylän Koulutuskeskus Oy.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja – sarja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Laadukasta kulttuuria vapaaehtoistyöhön – hanke ja Suomen Mielenterveysseura. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy.

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä 2010. Ryhmänohjaajan käsikirja. Viitattu 20.12.2014
<http://projekti.kpedu.fi/data/liitteet/bb8df3b14fba42d9bc20fd6ad4462756.pdf>.

- Kiilakoski, T. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus – marraskuu 2012. Opetushallitus. Saatavissa myös:
http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf.
- Kiviluoma, T. 2010. Koulukuraattorin monet roolit. Opinnäytetyö (YAMK). Sosiaalialan koulutus-ohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.4.2015
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/16662/Kiviluoma_Tea.pdf?sequence=1.
- Kopakkala, A. 2011. Porukka, jengi, tiimi: ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Koskela, L., Koskinen, J. & Lankinen, P. 2007. Viestintä verkostoissa ja innovaatiossa. Helsinki: WSOY.
- Kurki, L.. 2006. Sosiaalikuraattorina koulussa. Teoksessa Kurki, L.; Nivala, E. & Sipilä-Lähdekorpi, P. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 38–100.
- Kylänpää, E. 2003. Viestintätilanteet. Oppi- ja harjoituskirja. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272.
- Linnossuo, O. 1996. Tuottaako sosiaalityö pummeja vai oman elämänsä sankareita, seikkailijoita? Teoksessa Metteri, A. (toim.) Moniammatillisuus ja sosiaalityö. Sosiaalityön vuosikirja 1996. Sosiaalityöntekijäin liitto ry. Helsinki: Oy Edita Ab, 68–75.
- Lähteenmäki, S. 2007. Ryhmäyttäminen ohjaajan työkaluna. Opinnäytetyö. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Viitattu 4.4.2015
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20296/jamk_1196685534_2.pdf.
- Mahkonen, S. 2014. Uusi oppilashuoltolaki työvälineenä. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- MAST 2015. Ryhmäyttämisosas. Turku: MAST-hanke. Saatavissa myös:
<http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisosas.pdf>.
- Mehrabian, A. 1972. Non verbal Communication. USA. Chigaco: Aldine Publishing & co.
- Nivala, E. 2006. Koulukuraattori nuoren maailmassa. Teoksessa Kurki, L.; Nivala, E. & Sipilä-Lähdekorpi, P. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 101–164.
- Niemistö, R. 2004. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. 6. painos. Tampere: Tammer-Paino.
- Oikarinen, M. & Kauppinen, P. 2002. Sopimusjohtaminen - työyhteisön sopimukset työn johtamisen välineenä. Helsinki: Edita Publishing Oy ja Helsingin Kauppakamari Oy.
- Ojasalo, K.; Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opiskeluhuollon käsikirja 2014. Opiskelijoiden osallisuus. Viitattu 1.2.2015
<http://arjenarkki.fi/hyvinvointia/opiskeluhuollon-kasikirja/5-opiskelijoiden-osallisuus>.
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287.
- Peda.net 2013. Opiskeluhuollon käsikirja. Viitattu 14.12.2014
http://peda.net/img/portal/2368738/Opiskeluhuollon_kasikirja.docx?cs=1316969445.
- Pennington, D. C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Suom. Ahokas, M. Helsinki: Gaudeamus.

Rautiainen, A. (toim.) 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 4. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Ryhmänohjaajan työkalupakki 2015. Ryhmyttäminen. Viitattu 4.4.2015
<https://rotyokalupakki.wordpress.com/ryhmayttaminen/>.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Sipilä-Lähdekorpi, P. 2004. "Hirveesti tekijänsä näköistä". Koulukuraattorin työ peruskoulun yläluokilla. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Sipilä-Lähdekorpi, P. 2006. Ristiriitoja ja onnistumisia: Koulukuraattorin työ Suomessa. Teoksessa Kurki, L.; Nivala, E. & Sipilä-Lähdekorpi, P. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 38–100, 11–37.

Talentia 2012. Eettiset säännöt. Viitattu 18.12.2014
http://www.talentia.fi/files/559/Sosiaalityon_eettiset_saannot.pdf.

Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2014. Viitattu 11.10.2014
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.

Tuckman, B. 1965. Developmental sequences in small groups. Psychological Bulletin Vol. 63, Number 6, 384-399. Viitattu 14.12.2014
<http://openvce.net/sites/default/files/Tuckman1965DevelopmentalSequence.pdf>.

Turku 2014. Turun ammatti-instituutti. Viitattu 13.12.2014
<http://www.turkuai.fi/public/default.aspx?nodeid=10235&culture=fi-FI&contentlan=1>.

Turun kaupunki 2013. Koulukuraattori. Viitattu 18.12.2014
<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=3741&nodeid=4730>.

Valli, R. 2001. Lomakkeen laadinta ja kysymysten tekeminen. Teoksessa Aaltoila, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 100–112.

Vilén, M.; Leppämäki, P. & Ekström L. 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Ågren, S. 2014. Tutortoiminta hyvinvoivan oppimisympäristön rakentajana. Selvitys ammatillisen koulutuksen tutortoiminnasta ja tutortoiminnan suositukset. Viitattu 1.2.2015
<http://arjenarkki.fi/hyvinvointia/hyvinvointikirjasto>.

Öystilä, S. 2002. Ongelmakohdat ryhmän ohjaamisessa. Teoksessa Poikela, E. (toim.) Ongelmaperustainen pedagogiikka – teoriaa ja käytäntöä. Tampere: University Press, 88–114. Viitattu 6.1.2015 http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/65475/ongelmaperustainen_pedagogiikka_2002.pdf?sequence=1.

Tutorkoulutuksen rakenne ja sisältö vuonna 2015

TAVOITE:

- Antaa valmiudet vastaanottaa ja ohjata uusia opiskelijoita syyslukukauden alussa, sekä opintojen edetessä tarpeen mukaan.
- Antaa valmiudet ryhmäytyspäivien suunnitteluun ja toteutukseen.
- Tukea tutoreiden esiintymistaidon kehittymistä.
- Edustaa ja esitellä omaa alaansa, oppilaitosta, sekä ammatillista koulutusta erilaisissa nuorille suunnatuissa tilaisuuksissa.
- Osallistua erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja järjestelyyn.

LAAJUUS:

- 1 ov koulutuksesta
- 1 ov tapahtumiin osallistumisesta
- 1 ov erityisistä ansioista

kokonaismäärä 144 koulutettavaa

1. PVÄ

ORIENTAATIOPÄIVÄT

klo 8.30 – 16.00

8 h Koulutalo-kohtaiset ryhmät -> **Heinänokka**
Atte, Satu

Ryhmät:

1. ma 26.1.2015	Uudenmaantie 16, Aninkainen (22) ja Tommila (3)
2. ti 27.1.2015	Kukkula (20) ja Kello (18)
3. ke 4.2.2015	Peltola (25) auto ja logistiikka (12)
4. to 5.2.2015	Lemminkäinen (40)

Sisältö:

- Koulutuksen sisällön esittely
 - o Aikataulut, paikat, päivämäärät, 1-3 ov vapaasti valittaviin
 - o Kouluttajat ja koulutalo-kohtaiset yhteyshenkilöt
- Ryhmäytyminen
 - o tutustuminen, harjoitteita
 - o ryhmäyttäminen, harjoitteita
- Toisten ihmisten huomioiminen
 - o ennakkoasenteet, mielikuvat
- Minkälainen on hyvä TUTOR?
 - o Uusien opiskelijoiden vastaanotto
 - o opastus
 - o opiskelijan tukiverkko

2. PVÄ YHTEINEN TAPAAMINEN ti 10.3.15 klo 8.30 – 16.00

8 h Kaikki koulutettavat mukana **LEMMINKÄISENKATU (auditorio)**
Tea ja Satu + pisteiden pitäjät

- Sisältö:
- Oman alan ryhmäytykseen vinkkejä
 - Käytös ja hyvät tavat ☺

TOIMINNALLISET PISTEET

Etätehtävän anto: Valmistelee suunnitelma ryhmäytyspäivästä

3. PVÄ ESITYKSIÄ PITKIN PÄIVÄÄ klo 8.30 - 15.30
7 h Atte, Kati, Sari ja Satu

Ryhmät:

1. 26.3. Ryhmät ovat sekaisin, kaikki päivät **LEMMINKÄISISSÄ.**
2. 31.3.
3. 8.4.
4. 13.4

- Sisältö:
- Etätöiden esittely ja arviointi pienryhmissä

4. PVÄ KOULUTALOKOHTAISET PÄIVÄT toukokuu
OPOjen kanssa

- OPO:n johdolla suunnitellaan oman koulun syksyn aloitusta
- Opetellaan tuntemaan oman talon käytäntöjä ja henkilöitä
koulutusvastaavat, toimiston väki, tutor-opettajat/ryhmänohjaajat

5. PVÄ EKA VIIKKO OPOjen johdolla elokuu

uusien opiskelijoiden vastaanottoa

- Käytännön harjoittelua opo:n ohjeiden mukaan uusien opiskelijoiden kanssa
- Vanhat tutorit apuna

6. PVÄ YHTEENVETOPÄIVÄ ti 15.9.15 klo 13–20

Sisältö:

7 h Kaikki yhdessä **Lemminkäisenkadulla**

- Keilaus

TOIMINNALLISET PISTEET

- Yhteenveto koulutuksesta
-

SADONKORJUUJUHLA

- Todistusten jako
- Illallinen Ravintola Alabamassa

TUTOR-HAKEMUS TURUN AMMATTI-INSTITUUTTI 2015-2016

1. Yhteystietosi: *

Etunimi _____

Sukunimi _____

Puhelin numero _____

Äidinkieli _____

sähköpostiosoitteesi _____

2. Valitse koulutalosi. *

- ☐ Aninkainen
- ☐ Juhannuskukkula
- ☐ Kellonsoittajankatu
- ☐ Lemminkäinen
- ☐ Peltola
- ☐ Uudenmaantie

3. Kirjoita luokkatunnuksesi, esimerkiksi SÄHPS14A tai HRCPS14B *

4. Erityisruokavalio:

- ☐ Vähälaktoosinen
- ☐ Laktoositon
- ☐ Gluteiiniton
- ☐ Kasvis

5. Ruoka-aineallergiat:

6. Oletko aikaisemmin toiminut esim. isosena, partiossa, vetänyt jotain kerhoa tai muuta harrastusta? Jos olet, niin missä ja kuinka kauan?

7. Kerro, miksi juuri sinä olisit hyvä Tutor? *

8. Onko sinulla aikaisempaa esiintymiskokemusta? *

☐ Ei

☐ Kuoro

☐ Laulu

☐ Soitto

☐ Tanssi

☐ Teatteri

Muu, mikä

☐

9. Kirjoita tähän tämä päivämäärä ja nimesi *

TUTORKOULUTUKSEN PALAUTEKYSELY, KEVÄT 2015

Tämä kysely on osa Turun ammatti-instituutin tutorkoulutuksen kehittämiseen liittyvää opinnäytetyötäni. Haluan kyselyn avulla selvittää mielipiteitänne koulutuksesta tähän asti, eli **kysely koskee tutorkoulutuksen tätä ja Heinänokan koululutuspäiviä**. Palautteen avulla pyrimme keittämän koulutuksen sisältöä ja siksi palautteesi on tärkeää.

Terveisin; Tea Kangasniemi, sosionomi-opiskelija, Turun ammattikorkeakoulu

Onko koulutus vastannut odotuksiasi?

- ☐ Ei lainkaan *
- ☐ Jonkin verran
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Erittäin hyvin

*Miksi ei? Perustele vastauksesi.

Onko koulutuksessa käsitelty mielestäsi tutortoiminnan kannalta oikeita asioita?

- ☐ Ei lainkaan
- ☐ Jonkin verran
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Erittäin hyvin

Jäikö mielestäsi jokin tai joitakin olennaisia asioita käsittelemättä?

- ☐ Kyllä *
- ☐ Ei

*Mitä? Mainitse esimerkki.

Olivatko tämän päivän rastitehtävien aiheet hyviä?

- ☐ Ei, ne olivat tylsiä
- ☐ Ei, ne olivat turhia
- ☐ Kyllä, niitä oli liian vähän
- ☐ Kyllä

Kirjoita 3 asiaa, jotka ovat jääneet mieleesi näiden koulutuspäivien aikana.

Valitse tutorin 4 tärkeintä ominaisuutta.

- ☐ Auttavainen
- ☐ Esiintymistaitoinen
- ☐ Iloinen
- ☐ Joustava
- ☐ Kohtelias
- ☐ Luotettava
- ☐ Oma-aloitteinen
- ☐ Positiivinen
- ☐ Reilu
- ☐ Rehellinen
- ☐ Sosiaalinen
- ☐ Tasa-arvoinen
- ☐ Tasapuolinen
- ☐ Ystävällinen
- ☐ Muu, mikä?

Muuttaisitko koulutusta jotenkin?

☐ Kyllä *

☐ En

*Kerro lyhyesti mitä haluaisit muuttaa?

Onko tutorkoulutus ollut mielestäsi yhteisöllisyyttä lisäävää?

☐ Kyllä

☐ Ei

☐ En osaa sanoa

Onko koulutuksessa painotettu riittävästi ryhmäytymistä, sen merkitystä ja keinoja sen toteuttamiseen?

☐ Kyllä

☐ Ei

Arvioi kokonaisfiiliksesi tähänastisesta koulutuksesta asteikolla 4-10.

☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10

Oliko kyselyyn helppo vastata tämän Webropol ohjelman kautta?

☐ Kyllä

☐ Ei

Halutessasi voit antaa vielä ruusuja, risuja tai laittaa muuta kommenttia meille kouluttajille.

Palautekysely syksy 2015

Koulutalosi? *

- ☐ Aninkaisten koulutalo
- ☐ Juhannuskukkulan koulutalo
- ☐ Kellonsoittajankadun koulutalo
- ☐ Lemminkäisenkadun koulutalo
- ☐ Peltolan koulutalo
- ☐ Uudenmaantien koulutalo

Sukupuolesi? *

- ☐ Mies
- ☐ Nainen

Vastasiko koulutus odotuksiasi? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Miksi koulutus ei vastannut odotuksiasi? *

Oliko tutorkoulutuksesta hyötyä uusien opiskelijoiden kohtaamisessa? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Miksi ei ollut? Anna esimerkki.

Millä tavoin olet osallistunut syksyn ryhmäyttämisiin?

En mitenkään, koska	Harjoitteen ohjaus	Luokan opastus	Koulutalon esittely	Ryhmäyttämispäivän pitäminen
_____	☐	☐	☐	☐

Suunnitteluun ☐	☐	☐	☐	☐
Toteutukseen ☐	☐	☐	☐	☐

Onko sinulla kehittämis ehdotuksia tutorkoulutukseen? Millaisia?

Muuta palautetta...

Tutorkoulutus, orientaatiopäivä, Heinänokka

Kysely

Tämän kyselyn perusteella pyrimme kehittämään Tutor koulutuksen sisältöä. Pohtikaa vastauksia yhdessä ja kerätkää niistä yhteenveto.

1. Miksi haitte Tutor koulutukseen?

2. Mitä odotuksia tai toiveita teillä on koulutukselle?

3. Mitä asioita tai aihealueita mielestänne pitäisi käsitellä tässä koulutuksessa?

4. Millaisissa asioissa tai taidoissa haluaisitte kehittyä?

Ryhmätyönne pohjalta käydään yhdessä keskustelua aiheesta.

AUDITORIO, RYHMÄYTYMISEN ABC – LUENTO

Ryhmäytymisen ABC

Ohjeistus:

- **Luennon teemana ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden korostaminen tutortoiminnassa sekä vinkkejä esiintymiseen**
 - Tavoitteena on: ryhmän rooleista ja ryhmän kehitysvaiheista sekä ryhmäytymisen ja ryhmäyttämisen merkityksestä kertominen. Lisäksi tavoitteena on tarjota opiskelijoille vinkkejä esiintymiseen sekä jännittämisen hallintaan.
 - Johanna tuottaa materiaalin tähän luentoan.
 - Aika: kaksi tuntia
-
- **Lopuksi ohjeista ja jaa etätehtävä tutorkoulutettaville**
 - **Aamupäivän ryhmä lähtee syömään**
 - **Iltapäivän ryhmä käy tauolla ja palaa auditorioon**

ETÄTEHTÄVÄ ESITYSPÄIVÄÄN

Suunnittele ryhmäytyspäivä, jonka voisit toteuttaa tutorina. Suunnitteluun ja toteutukseen liittyy paljon muistettavia asioita. Listaa ranskalaisin viivoin huomioon otettavia asioita (esim. ruokailu, ajan- ja paikan varaus jne). Vinkkejä löytyy ”Tuu mukaan, tehdään yhdessä! tutortoiminnan oppaasta”, sivulta 14 (http://issuu.com/turku_projektitoimisto/docs/tutoropas_nettiin?e=12998702/11067087).

Päivän toimintaan sisältyy aloitus, tutustuminen, lämmittely, toiminta ja lopetus. Aikatauluta päivänrunko **kellonajoilla**. Merkitse myös, **kuinka monta osallistujaa** on (jolloin se vaikuttaa ajankäyttöön), **kuka harjoitteen vetää** (jos käytät rastipisteitä, niin **tarvitsetko apu-vetäjiä**), **harjoitteen ohjeistus**, **tarvitavat materiaalit**, **harjoitteiden kesto**. Mikäli ryhmäytyspäivä on tarkoitus pitää osittain/kokonaan ulkona, muista säävaraus!

Tehtävän voit tehdä yksin tai parin kanssa. Esitys tulee olla Word tai PowerPoint esityksen muodossa. Etätehtävä esitellään Lemminkäisten koulutalolla pidettävissä esityspäivissä 26.3., 31.3., 8.4. tai 13.4.

ESIMERKKI muistilistasta ja aikatauluttamisesta:

- *varaa tilat ajoissa*
- *sovi ruokahuollosta; koululta eväät? erityisruokavalio?*
- *jne.*
- *Klo 8.00 Tervetuloiltoivotus ja aloitus (30 min.)*
- *Klo 8.30 Tutustumisharjoite*
 - ✓ *Osallistuja määrä: 15 henkilöä*
 - ✓ *Harjoite: Nimi + positiivinen sana opiskelusta*
 - ✓ *Vetäjä: Tutor nro 1*
 - ✓ *Ohjeistus: Kukin osallistuja kertoo vuorollaan nimensä sekä opintoihinsa liittyvän positiivisen sanan. Nimi kirjoitetaan myös maalarinteippi palaseen ja kiinnitetään näkyvälle paikalle rintaan*
 - ✓ *Materiaali: maalarinteippi rulla ja tussi*
 - ✓ *Ajankäyttö: ohjeistus + harjoite = 20 min*
- *Klo 8.50 jne.*

Harjoitteet eivät ole pelkkiä leikkejä tai puuhastelua yhdessä, niillä on jokin merkitys ja tarkoitus. Harjoite sisältää **virittäytymisen, toiminnan ja mahdollisesti purun**.

Virittäytymisessä syntyy käsitys siitä mitä ollaan tekemässä ja miksi. On otettava huomioon turvallisuustekijät ja käytettävissä oleva tila ja sen antamat mahdollisuudet apuvälineiden käyttöön. Virittäytymisessä on tärkeää, että jokaisen osallistuminen ja läsnäolo ovat aktiivista. Tuleva toiminta tulee ohjeistaa selkeästi ja varmistaa, että kaikki ovat ymmärtäneet tehtävänannon.

Toiminnassa syntyy aina joitain uutta ja sitä luomassa ovat kaikki ryhmän jäsenet. Toiminnan tarkoitus ei ole nolata tai asettaa ketään naurunalaiseksi. Purkuun on syytä varata riittävästi aikaa. On varmistettava, että kaikkien ääni tulee kuulluksi ja jokainen saa sanoa sanottavansa. Tämän osion ajankäyttö on hyvä mainita, jotta myös suulaimmat osaavat rajoittaa puhettaan.

Purussa pohditaan ohjaajan johdolla mitä koettiin, mitä tehtiin ja miksi näin tehtiin. Mietitään löytyikö uusi ratkaisutapoja tai näkökulmia asiaan. **Huom!** Esimerkiksi rastipisteiden purku tarkoittaa, että käydään oikeat vastaukset läpi. Toisaalta köydenveto skabassa ei ole min-käänlaista purkua.

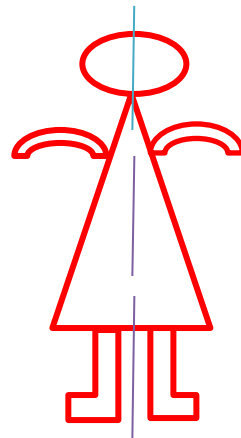
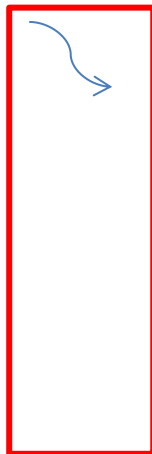
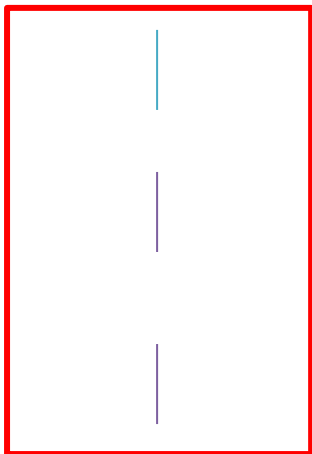
TUTORKOULUTUKSEN RYHMÄYTYTEHTÄVÄ KAIKILLE

Ryhmäytystehtävän ohjeistus:

Tehtävän tekemiseen ja läpikäymiseen on varattu 15min aikaa, jonka jälkeen ryhmä jää pisteelle ja aloittaa varsinaisen tehtävän.

- Jaa jokaiselle osallistujalle A4 kokoinen paperiarkki.
- Paperi taitetaan pituussuunnassa kahtia, sen jälkeen jokainen repii paperista oman näköisensä muotokuvan. Huomio paperin taitekohta, että kuva pysyy kasassa kun sen avaa 😊
- Kun muotokuva on valmis, avaa paperi.
- Kirjoita omaan kuvaasi
 - nimesi
 - ikäsi
 - mitä opiskelet
 - mitä harrastat

Käykää ryhmässä läpi jokaisen muotokuva ja kertokaa kirjoittamanne jutut.

RASTI 1, VILMA JA NOORA, TILA: LUOKKA 20

Kilpailutoiminta

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30

- Tavoitteena on: jakaa tietoa Turun ammatti-instituutin kilpailutoiminnasta.
- Tähän rastiin ohjelman hoitaa Jarmo Linkosaari.
- Aika: 15 minuuttia

- **Lopuksi ohjeistakaa ryhmää menemään luokkaan 21**

- **HUOMIO!**

AAMUPÄIVÄLLÄ:

- Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.

ILTAPÄIVÄLLÄ:

- Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 2, KATI, TILA: LUOKKA 21

Meneeks peril?

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30
- Tavoitteena on: Esittää konkreettisesti ohjeistuksen merkitys vs. toivottu lopputulos
- Anna jokaiselle A5 kokoinen paperi ja kynä.
- Pyydä heitä kuuntelemaan tarkoin ohjettasi ja piirtämään ohjeen mukaan. Voit lukea ohjeen tarvittaessa toiseen kertaan. Ohjeista jokainen työskentelemään äänettömästi ja itsenäisesti, kaverilta ei saa kurkkia! Ohjeista näin:
- ✓ ”Piirrä isohko suorakulmio. (Anna pieni hetki aikaa piirtää, toista ohje tarvittaessa. Tämä toistuu jokaisessa ohjeessa.)
- ✓ Piirrä sen taakse toinen, pieni suorakulmio.
- ✓ Piirrä ensimmäisen suorakulmion alle, oikealle, ympyrä.
- ✓ Piirrä ensimmäisen suorakulmion alle, vasemmalle, ympyrä.
- ✓ Piirrä ensimmäisen suorakulmion eteen puoliympyrä.
- ✓ Piirrä puoliympyrän eteen viisi (5) viivaa.
- ✓ Piirrä ensimmäisen suorakulmion sisälle pienempi suorakulmio.
- ✓ Esitelmää tuotoksenne.”
- Tuloksena tulisi olla auto ☺
- Keskustelkaa ryhmässä, kuinka tärkeää on antaa selkeitä ohjeita ja varmistaa, että kuulija ymmärtää ne samoin kuin kertoja on ne tarkoittanut.
- Aika: 15 minuuttia
- ❖ Tarvikkeet: A5 kokoisia papereita ja kyniä (145 paperia), malliauton kuva
- Lopuksi ohjeista ryhmää menemään luokkaan 23
- **HUOMIO!**
AAMUPÄIVÄLLÄ:
- Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.
- ILTAPÄIVÄLLÄ:
- Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 3, ATTE, TILA: LUOKKA 23

Ryhmyttämistehtäviä

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30
- Tavoitteena on: Haastaa ryhmä toimimaan yhdessä yhteisen päämäärän eteen. Jaa tietoa erilaisista ryhmätoiminnan harjoitteista.
- Atte järjestää ohjelman ja materiaalin
- Aika: 12 minuuttia
- ❖ Tarvikkeet: 145 vinkkilistaa, Tea toimittaa Tutorin harjoitevinkkilistat Attelle
- Lopuksi Atte ohjeistaa ryhmää menemään kolmanteen kerrokseen, luokkaan 34
- **HUOMIO!**
AAMUPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.ILTAPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 4, MARKO, TILA: LUOKKA 34

Huojuva torni (5-8 hlöä = 6 palaa/hlö tai 9 hlöä = 5 palaa/hlö)

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30

- Tavoitteena on: edistää ryhmän yhteistoimintaa
- Anna jokaiselle yhtä monta puupalaa (5-6 palaa/hlö)
- Tavoitteena on tehdä niin korkea torni kuin mahdollista

”Rakentaa niin korkea torni kuin mahdollista niin, että jokainen teistä laittaa VUOROTELLEN YHDEN palikan torniinne. Tornin tulee pysyä pystyssä niin kauan, että Marko ehtii mitata sen korkeuden. Voittajajoukkue julkaistaan ja palkitaan iltapäivällä auditoriossa.”

- Lopuksi Marko mittaa tornin ja kirjoittaa muistiin ryhmän numeron, A=aamupäivä / I=iltapäivä sekä tornin korkeuden. Marko toimittaa tulokset Tealle. Voittaja julistetaan auditoriossa iltapäivällä.
- Aika: 12 minuuttia

- ❖ Tarvikkeet: paperia ja kynä, huojuva torni pakkaus, mittanauha
- ❖ Palkintonamit

- Lopuksi Marko ohjeistaa ryhmän menemään toisen kerroksen ryhmätyötilaan.

➤ **HUOMIO!**

AAMUPÄIVÄLLÄ:

- Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.
- ILTAPÄIVÄLLÄ:
- Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 5, SARI, TILA: RYHMÄTYÖTILA 2. KRS

Esiintymispäivä

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30
- Tavoitteena on: jakaa tietoa, mihin esiintymispäivään kukin kuuluu ja kertoa esityspäivien kulusta.
- Opiskelijat kirjaavat muistiinsa oman esiintymispäivänsä
- Aika: 14 minuuttia
- ❖ Tarvikkeet: 4 X A4 nimelistat, postit lappuja, kyniä
- Lopuksi Sari ohjeistaa ryhmän menemään toisen kerroksen aulaan, rastille 6.
- **HUOMIO!**
AAMUPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.ILTAPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 6, TAIKA RY. TILA: 2. KRS AULA

Ideariihi tapahtumasta

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30

- Tavoitteena on: Laittaa ryhmä luomaan ja ideoimaan uutta, sekä pohtimaan mitä kaikkea suunnittelussa pitää ottaa huomioon (ryhmän koko, tila, ohjelma, järjestelyt jne.)
- Anna ryhmälle 2 x A4 paperi ja kyniä ja ohjeista heitä seuraavasti:

”Ideoikaa yhdessä oppilaitokseen jokin toiminta- tai teemapäivä, jollaista EI OLE vielä ollut. Idea voi olla ihan mitä vaan, hyvän maun rajoissa. Miettikää yhdessä ja kirjoittakaa paperille ylös

- ✓ aihe/teema
- ✓ alustava ohjelma
- ✓ toteutetaanko teemapäivä kaikille opiskelijoille yhteisesti vai jokaisella koulutalolla erikseen
- ✓ mahdolliset yhteistyökumppanit/sponsorit”
- Kerätkää tuotokset ja palauttakaa ne Tealle tai Satulle
- Aika: 14 minuuttia

❖ Tarvikkeet: 32 x A4 paperiarkkia ja kyniä

- Lopuksi rastipisteen pitäjät ohjeistavat ryhmän menemään Piccoloon.

➤ **HUOMIO!**

AAMUPÄIVÄLLÄ:

- Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.

ILTAPÄIVÄLLÄ:

- Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 7, KALLE / MIRKA, TILA: KABINETTI PICCOLO

Korttityöskentely

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30
- Tavoitteena on: Esitellä korttityöskentelyä työvälineenä ja antaa valmiuksia spontaaniin keskusteluun/komentointiin
- Ohjeistakaa ryhmää kertomaan kortin/korttien (1-2) avulla esimerkiksi:
 - ✓ positiivinen palaute omalle ryhmälle
 - ✓ tämän hetkinen fiilis
 - ✓ tai jotain ihan muuta mitä keksitte 😊
- Voitte aikataulun puitteissa kertoa vähän korttityöskentelystä ja missä tutor voisi sitä käyttää.
- Aika: 14 minuuttia
- ❖ Tarvikkeet: Tunne-kuvakortit ja irtokortit
- Lopuksi rastinpitäjä ohjeistaa ryhmän menemään Portieeriin.
- **HUOMIO!**
AAMUPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.ILTAPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

RASTI 8, HANKETOIMIJAT, TILA: KABINETTI PORTIEERI

Opiskeluhyvinvointi

Ohjeistus:

- Tee aamupäivän (klo 9.15–9.30) ja iltapäivän (klo 12.15–12.30) **ENSIMMÄISELLE** ryhmälle paperin toisella puolella oleva Paperinukke – ryhmäytystehtävä!
- Ensimmäinen rastitehtävä alkaa aamupäivällä klo 9.30 ja iltapäivällä klo 12.30
- Tavoitteena on: opiskelijoiden osallistaminen
- Tähän rastiin ohjelman hoitavat hanketoimijat.
- Aikaa rastin pitämiseen on 14 minuuttia.
- Lopuksi rastin pitäjä ohjeistaa ryhmää kulkemaan toisen kerroksen luokkaan 20, H – portaan kautta. Reitti luokkaan 20 on merkitty nuolilla.
- **HUOMIO!**
AAMUPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista aamupäivällä viimeistä ryhmää (klo 11.15–11.30) menemään syömään ja ruoan jälkeen heillä jatkuu auditoriossa klo 12.30.ILTAPÄIVÄLLÄ:
 - Ohjeista iltapäivällä viimeistä ryhmää (klo 14.15–14.30) tulemaan tauon jälkeen auditorioon klo 14.45.

Palaute kysely 10.3. tutortoiminta päivästä

- 1. Toivoisin sinun antavan kirjallista palautetta. Voit antaa niin ruusu- ja kuin risujakin, mutta ennen kaikkea rakentavasta palautteesta voin oppia lisää!**

- 2. Arvioi asteikolla 4-10, miten hyvin minä onnistuin seuraavissa asioissa:**
 - a) tiedottaminen ennen toimintapäivää (s-posti)**
 - b) kirjallisten ohjeistusten ymmärrettävyys**
 - c) päivän rakenne**
 - d) ajankäytön huomiointi**
 - e) sinun opastamisessa ja neuvomisessa päivän aikana**
 - f) "yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen" - teeman esilletuonti kokonaisuudessaan**
 - g) rastipisteiden sisältö (Atte, Vilma, Noora ja hanketoimijat voivat jättää vastaamatta tähän, koska rastipisteenne materiaali oli teidän omaa tuotantoa 😊)**

- 3. Arvioi asteikolla 4-10 vielä seuraavia asioita:**
 - a) tilat**
 - b) ruokailu**
 - c) aikataulu**
 - d) kokonaisfiilis päivästä**

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi, niillä on minulle suuri merkitys!

Ystävällisin terveisin:

Tea Kangasniemi, sosionomi opiskelija/Turun AMK